

יועצים לסטודנטים
ד"ר אשר סלה, ד"ר גל ונטורה
טלפון 02-5893315/6
דוא"ל h&t@bezalel.ac.il

ראש המחלקה
ד"ר אורי ברטל
רכות מנהליות
גב' אירית בכר, גב' מירב צבי

ה מ ח ל ק ה
ל ה י ס ט ו ר י ה
ו ת י א ו ר י ה

DEPT. OF
HISTORY
AND
THEORY

המחלקה להיסטוריה ותיאוריה שואפת ללוות את הסטודנטים בבצלאל בשלבי הלימוד השונים בהם מתגבשת השקפת עולמם כיוצרים. תכנית הלימודים של המחלקה חותרת לחשוף את הסטודנטים להיסטוריה ולתיאוריה של האמנות, לעיצוב ולאדריכלות תוך התבוננות בתהליכי יצירה.

תכנית הלימודים נבנתה מתוך גישה הדוגלת בפלורליזם רעיוני ותוכני ומתוך שאיפה לספק לסטודנטים השראה והעשרה. הגישה הבינתחומית באה לידי ביטוי בקורסים רבים, וחותרת לקשור בין הפרקטיקה של תהליכי היצירה אליה נחשף כל אחד מן הסטודנטים, לבין ההיבטים התיאורטיים המניעים אותה. במחלקה חברו יחד מרצים המציעים מגוון עצום של תחומי ידע, והמתמחים, בין השאר, בהיסטוריה של האמנות, בעיצוב ובארכיטקטורה מהעת העתיקה ועד ימינו.

סגל ההוראה של המחלקה כולל חוקרים המוצאים עניין בעולמות התוכן המשלבים בין רוח לפרקטיקה והמתמחים בפילוסופיה, בתרבות חזותית, בספרות, במוסיקה, בקולנוע, בארכיאולוגיה, בסוציולוגיה, במדע המדינה, במנהל עסקים, במדעי הטבע ועוד.

המחלקה שואפת להעמיק את היכרותם של הסטודנטים עם התרבות והחברה בה הם יוצרים. לצד קורסים המתמקדים במקום הישראלי מקיימת המחלקה באופן רצוף כנסים וימי עיון ומפרסמת ארבע פעמים בשנה את כתב העת 'היסטוריה ותיאוריה: הפרוטוקולים'.

miklpopo@post.bezalel.ac.il	ד"ר מיכל פופובסקי
drorpimn@post.bezalel.ac.il	ד"ר דרור פימנטל
arzpplg@post.bezalel.ac.il	ד"ר ארו פלג
aiilprii@post.bezalel.ac.il	עו"ד אייל פרייס
igalzimo@post.bezalel.ac.il	יגאל צלמונה
nrnbn@post.bezalel.ac.il	רן רבן
rclrppor@post.bezalel.ac.il	ד"ר רחל רפפורט
housnis@post.bezalel.ac.il	ד"ר חוסני אלח'טיב שחארה
oshevi@post.bezalel.ac.il	ד"ר אורלי שבי
eviatar@post.bezalel.ac.il	ד"ר אביתר שולמן
giastibl@bezalel.ac.il	ד"ר גיא שטיבל
sronit@post.bezalel.ac.il	ד"ר רונית שטיינברג
ndinsnrk@post.bezalel.ac.il	ד"ר נדן שנקר
baztmir@post.bezalel.ac.il	ד"ר בועז תמיר

סגל הוראת קורסי אנגלית

godiaor@post.bezalel.ac.il	ג'ודי אורסטיו
susangoodman@post.bezalel.ac.il	סוזן גודמן
godikspi@post.bezalel.ac.il	ג'ודי כספי
helenlevy@post.bezalel.ac.il	הלן לוי
andrilngi@post.bezalel.ac.il	אנדרו לנג
ngilat@post.bezalel.ac.il	גילת נחום
lbnhsnh1@post.bezalel.ac.il	לבנה סנה

סגל הוראת קורס 'כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת'

hilhzksn@post.bezalel.ac.il	הילה זקסנברג
hitronodel@post.bezalel.ac.il	אודליה חירון
mayyansagy@post.bezalel.ac.il	שגיא מעיין
ronelyoav@post.bezalel.ac.il	יואב רונאל

michaelav@post.bezalel.ac.il	סגל ההוראה	ד"ר מיכאל אברהם
tlprnlk@post.bezalel.ac.il	ד"ר טל אלרואי פרנקל	ד"ר טל אלרואי פרנקל
aigoraro@post.bezalel.ac.il	ד"ר איגור ארונוב	ד"ר איגור ארונוב
aldouby@post.bezalel.ac.il	ד"ר חוה אלדובי	ד"ר חוה אלדובי
brokblik@post.bezalel.ac.il	ד"ר בן ברוך בליך	ד"ר בן ברוך בליך
izckbnim@post.bezalel.ac.il	ד"ר יצחק בנימיני	ד"ר יצחק בנימיני
boazbm2@post.bezalel.ac.il	ד"ר בעז בן-משה	ד"ר בעז בן-משה
siglbrn@post.bezalel.ac.il	סיגל ברי-ניר	סיגל ברי-ניר
brtlaori@post.bezalel.ac.il	ד"ר אורי ברטל	ד"ר אורי ברטל
eliya.bartal@post.bezalel.ac.il	ד"ר אליה ברטל	ד"ר אליה ברטל
dorgz@post.bezalel.ac.il	דור גז	דור גז
ruthiginsburg@post.bezalel.ac.il	ד"ר רותי גינזבורג	ד"ר רותי גינזבורג
noam.gal@post.bezalel.ac.il	נעם גל	נעם גל
orna_granot@post.bezalel.ac.il	אורנה גרנות	אורנה גרנות
slihrsko@post.bezalel.ac.il	שלי הרשקו-שר	שלי הרשקו-שר
ionhoiiz@post.bezalel.ac.il	ד"ר יונה וייץ	ד"ר יונה וייץ
glontorh@post.bezalel.ac.il	ד"ר גל ונטורה	ד"ר גל ונטורה
vexler@post.bezalel.ac.il	מיכל וקסלר	מיכל וקסלר
raobnzhb@post.bezalel.ac.il	ד"ר ראובן זהבי	ד"ר ראובן זהבי
ohadzehavi@post.bezalel.ac.il	אהד זהבי	אהד זהבי
guyitali@post.bezalel.ac.il	ד"ר גיא טל	ד"ר גיא טל
ialkdori@post.bezalel.ac.il	ד"ר יעל כדורי	ד"ר יעל כדורי
knafosigal@post.bezalel.ac.il	פרופ' אריאל כנפו	פרופ' אריאל כנפו
knafosigal@post.bezalel.ac.il	סיגל כנפו	סיגל כנפו
ronilb@post.bezalel.ac.il	ד"ר רוני לב	ד"ר רוני לב
abiblbnt@post.bezalel.ac.il	אביב לבנת	אביב לבנת
ciimdaoa@post.bezalel.ac.il	ד"ר חיים דעואל לוסקי	ד"ר חיים דעואל לוסקי
ilronnlib@post.bezalel.ac.	רוני לייבמן	רוני לייבמן
landesman@post.bezalel.ac.il	אוהד לנדסמן	אוהד לנדסמן
namimair@post.bezalel.ac.il	ד"ר נעמי מאיר-ידן	ד"ר נעמי מאיר-ידן
smoalmai@post.bezalel.ac.il	ד"ר שמוליק מאירי	ד"ר שמוליק מאירי
izimikl@post.bezalel.ac.il	יזי מיכלוביץ'	יזי מיכלוביץ'
aoddmndh@post.bezalel.ac.il	ד"ר עודד מנדה לוי	ד"ר עודד מנדה לוי
sosnhmrz@post.bezalel.ac.il	ד"ר שושנה רוז מרזל	ד"ר שושנה רוז מרזל
niritnls1@post.bezalel.ac.il	נרית נלסון	נרית נלסון
asrslh@post.bezalel.ac.il	ד"ר אשר סלה	ד"ר אשר סלה
amiron@post.bezalel.ac.il	ד"ר רוני עמיר	ד"ר רוני עמיר

תוכנית הלימודים

שנים א' וב'

הלימודים במחלקה להיסטוריה ותיאוריה בשנה הראשונה ובחלק מן השנייה, מורכבים מקורסי חובה המשותפים לכלל הסטודנטים בבצלאל ומקורסי חובה המותאמים למחלקות השונות בבצלאל.

— היקף הלימודים בשנה א' יעמוד על 6 נ"ז, כולן בקורסי חובה [את מבנה תכנית הלימודים ראו להלן]

— היקף הלימודים בשנה ב' יעמוד על 8 נ"ז [9 נ"ז בארכיטקטורה], על פי הפירוט הבא:

קורס חובה שנתי כללי	2 נ"ז
קורס חובה מחלקתי	1 נ"ז [2 נ"ז בארכיטקטורה]
קורס פרוסמינר שנתי	4 נ"ז
קורס בחירה מבואי	1 נ"ז

רשימת קורסי החובה הכלליים והמחלקתיים, הפרייר סמינרים וקורסי המבוא לבחירה, מפורטת בהמשך.

שנים ג'-ד' [וה' בארכיטקטורה]

בשנים ג' וד' ללימודים יש לבחור קורסים בהיקף כולל של 10 נ"ז (15 נ"ז לסטודנטים במחלקה לארכיטקטורה בשנים ג'-ה'). בשנה ג' ילמדו הסטודנטים בארכיטקטורה קורס חובה 1 נ"ז, שני קורסי בחירה מתקדמים (2 נ"ז) על-פי תחומי העניין, ובלבד שתישמר המסגרת הבאה:

— שנה ג' – סה"כ 7 נ"ז המחולקות באופן הבא:

סמינר	4 נ"ז
קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ז

— שנה ד' – סה"כ 3 נ"ז מרשימת קורסי הבחירה המתקדמים. סטודנטים בארכיטקטורה ישלימו 8 נ"ז בשנים ד' וה' ללימודיהם.

תוכנית הלימודים – פירוט על-פי שנים

שנה א'
סה"כ 6 נקודות זכות

- קורסי חובה לכלל הסטודנטים בבצלאל בהיקף של 4 נ"ז:

אמנות מודרנית – קורס שנתי	2 נ"ז
תרבות המערב – קורס שנתי	2 נ"ז

- קורסי חובה מחלקתיים בהיקף של 2 נ"ז להלן פירוט על-פי מחלקת האם:

אמנות	
מבוא להיסטוריה של הקולנוע, סמסטר א'	1 נ"ז
תיאוריות של צילום, סמסטר ב'	1 נ"ז

אמנויות המסך	
מבוא להיסטוריה של הקולנוע, שנתי	2 נ"ז

ארכיטקטורה	
תולדות הארכיטקטורה – שנתי	2 נ"ז

עיצוב תעשייתי	
אנתרופולוגיה ועיצוב תעשייתי, סמסטר א'	1 נ"ז
עיצוב ותרבות חומרית, סמסטר ב'	1 נ"ז

צורפות ואופנה	
תולדות האופנה, סמסטר א'	1 נ"ז
אורבניה: מבטים על הגוף, סמסטר ב'	1 נ"ז

עיצוב קרמי וחכית	
הפצים, סמסטר א'	1 נ"ז
עיצוב ותרבות חומרית, סמסטר ב'	1 נ"ז

צילום	
עדות וצילום – סמסטר א'	1 נ"ז
תיאוריות של צילום, סמסטר ב'	1 נ"ז

תקשורת חזותית	
מבוא לתקשורת חזותית, סמסטר א'	1 נ"ז
מעיצוב גרפי לתקשורת חזותית, סמסטר ב'	1 נ"ז

שנה ב'
סה"כ 8 נקודות זיכוי (9 נ"ז בארכיטקטורה)

הלימודים בשנה השנייה מורכבים מן הקורסים הבאים:

- קורס חובה לכלל הסטודנטים בבצלאל בהיקף של 2 נ"ז:

תולדות האמנות – קורס שנתי	2 נ"ז
---------------------------	-------

- קורס חובה עיוני המותאם למחלקה בהיקף של 1 נ"ז [סטודנטים בארכיטקטורה נדרשים להשלים קורס בהיקף של 2 נ"ז], הפירוט להלן על-פי מחלקת האם:

אמנות	
אמנות ישראלית, סמסטר א'	1 נ"ז

צילום	
אמנות ישראלית, סמסטר א'	1 נ"ז

עיצוב תעשייתי	
עיצוב המאה ה-21 ומקורותיו, סמסטר א'	1 נ"ז

עיצוב קרמי וחכית	
עיצוב המאה ה-21 ומקורותיו, סמסטר א'	1 נ"ז

צורפות ואופנה	
עיצוב המאה ה-21 ומקורותיו, סמסטר א'	1 נ"ז

תקשורת חזותית	
מבוא לפרסום, סמסטר א'	1 נ"ז

אמנויות המסך	
אמנות ישראלית, סמסטר א'	1 נ"ז

- פרוסמינר שנתי – 4 נ"ז
(חובה ללמוד פרוסמינר בשנה ב', ניתן לבחור נושא מן הרשימה הבאה):

אדם ומותג בפרספקטיבה שיווקית ופסיכולוגית
איקונוגרפיה נוצרית
אליס בארץ הפלאות
אמנות יהדות ומדרגה
אמנות לאחר הפוסט-מודרניזם
"גלגל המתגלגל מעצמו"? מחשבות על הילד בחברה ובתרבות
האמנות הפלסטינית: חיפוש אחר זהות
הגוף כרוח האדם
המוות בתרבות המערב
ירושלים בתקופת המנדט הבריטי
מוזיקה, ארכיטקטורה, זמן, חלל
מכשפות, צוענים ומשוגעים: "האחר" באמנות
מרנסנס לרטור – על מחווה, ציטוט ותחייה באמנות ובתרבות החזותית
זיכרון, סיפור, יצירה
על במותין חלל: תפיסות של חלל באמנות
פילוסופיה/קולנוע
קולנוע דיגיטלי עכשווי
שימור ההרס של מורשת חומרית

4. קורס בחירה בהיקף של 1 נ"ז

על מנת לצבור 8 נ"ז בשנה ב' על הסטודנטים להירשם לקורס בחירה מבואי אחד בסמסטר ב', מתוך הרשימה הבאה.

— שימו לב: החל משנת הלימודים תשע"ב ניתן לבחור במסגרת זו באחד מקורסי 'כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת'. לכל אחד מן הקורסים דגש שונה, על כן מוצע לקרוא בעיון את תמצית הקורס המופיעה מטה.

סמסטר ב'

בין היש לאין: עיונים במחשבה הבודהיסטית והמזרחית
סלע קיומנו: פרקים באדריכלות קלאסית
מבוא למוזיאולוגיה
אמנות יהודית וקבלה
ארכיטקטורה באמנות המאה ה-20
מבוא לתורת הסיפור
כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: קולה של המלה
כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: שיח שדה היצירה החזותית
כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: אהבה, סכנה ואתיקה
בתרבות המערבית
כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: מן הרעיון אל המוצג
כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: הפואטיקה של המרחבים: קריאה ביקורתית בחלום האמריקאי

שנים ג' ד' לכלל הסטודנטים בבצלאל

הלימודים בשנים ג', ד' מורכבים מסמינר שנתי, ומקורסי בחירה מתקדמים. היקף הלימודים בשנים ג' וד' עומד על 10 נ"ז. עליכם להקפיד על הרשמה לקורסים בהתאם לפירוט הבא:

שנה ג' – סה"כ 7 נ"ז

סמינר	4 נ"ז
קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ז

שנה ד' – סה"כ 3 נ"ז

קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ז
---------------------	-------

שנים ג' ד' וה' לסטודנטים בארכיטקטורה

שנה ג' – סה"כ 7 נ"ז

סמינר	4 נ"ז
קורס חובה, 'זרמים ומגמות בהיסטוריה האדריכלית שלאחר מלחמת העולם השנייה', סמסטר א', 18:00-16:30	1 נ"ז
קורסי בחירה מתקדמים	2 נ"ז

שנים ד' וה' – סה"כ 8 נ"ז

מומלץ להשלים 4 נ"ז בקורסי בחירה מתקדמים בכל אחת משנות הלימודים.

לחלופין, ניתן ללמוד סמינר נוסף במחלקה להיסטוריה ותיאוריה או במחלקה לארכיטקטורה בהיקף 4 נ"ז. בסך־הכל לא ניתן לבחור יותר משני סמינרים במסגרת לימודי המחלקה להיסטוריה ותיאוריה.

חילופי סטודנטים

סטודנטים היוצאים לחילופין לא יוכלו להשתתף בסמינר שנתי בשנת לימודיהם השלישית. כרישום הממוחשב, יבחרו סטודנטים אלה 5 קורסי בחירה מתקדמים (במקום 3 כמקובל בשנה ג'), על מנת להקל על העומס בשנה ד', זאת בתנאי שיעמדו במטלות הקורסים. את הסמינר ילמדו הסטודנטים בשנה ד'.

קורסים רב־מחלקתיים

לסטודנט ניתנת אפשרות לכלול קורס רב־מחלקתי אחד כחלק ממאזן נקודות הזיכוי שלו במחלקה, רק בתנאים הבאים:

- לאחר שהשלים 3 קורסים רב־מחלקתיים.
- סגל ההוראה של אחד משלושת הקורסים הרב־מחלקתיים, כולל מרצה/ים מהמחלקה להיסטוריה ותיאוריה
- היקף נ"ז בגין הקורס הרב מחלקתי לא יעלה על 2 נ"ז

שנה ד'		שנה ג'		שנה ב'		שנה א'	
קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ד	סמינר (חובה, שנה)	4 נ"ד	חלרות האמנות (חובה, שנה)	2 נ"ד	מבוא לתרבות המערב (חובה, שנה)	2 נ"ד
		קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ד	פרוסמינר (חובה, שנה)	4 נ"ד	אמנות מודרנית (חובה, שנה)	2 נ"ד
				אמנות ישראלית (חובה, סמי א')	1 נ"ד	מבוא לתיאוריה של הקולטע (סמי א')	1 נ"ד
				קורס בחירה מבווא (סמי ב')	1 נ"ד	תיאוריות של צילום (סמי ב')	1 נ"ד
		סה"כ	7 נ"ד	סה"כ	8 נ"ד	סה"כ	6 נ"ד
						סה"כ	24 נ"ד

היסטוריה ותיאוריה / עיצוב / קרטי זכוכית

שנה ד'		שנה ג'		שנה ב'		שנה א'	
קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ד	סמינר (חובה, שנה)	4 נ"ד	חלרות האמנות (חובה, שנה)	2 נ"ד	מבוא לתרבות המערב (חובה, שנה)	2 נ"ד
		קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ד	פרוסמינר (חובה, שנה)	4 נ"ד	אמנות מודרנית (חובה, שנה)	2 נ"ד
				עיצוב המאה ה-21	1 נ"ד	תפיסות (חובה, סמי א')	1 נ"ד
				קורס בחירה מבווא (סמי ב')	1 נ"ד	עיצוב ותרבות חומרית (חובה, סמי ב')	1 נ"ד
		סה"כ	7 נ"ד	סה"כ	8 נ"ד	סה"כ	6 נ"ד
						סה"כ	24 נ"ד

שנה ד'		שנה ג' (סמינר ח)		שנה ב'		שנה א'	
קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ד	קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ד	חלרות האמנות (חובה, שנה)	2 נ"ד	מבוא לתרבות המערב (חובה, שנה)	2 נ"ד
				פרוסמינר (חובה, שנה)	4 נ"ד	אמנות מודרנית (חובה, שנה)	2 נ"ד
				עיצוב המאה ה-21	1 נ"ד	אנתרופולוגיה	1 נ"ד
				תקורותיו (חובה, סמי א')	1 נ"ד	לעיצוב תעשייתי (חובה, סמי א')	1 נ"ד
		סה"כ	7 נ"ד	קורס בחירה מבווא (סמי ב')	1 נ"ד	עיצוב ותרבות חומרית (חובה, סמי ב')	1 נ"ד
				סה"כ	8 נ"ד	סה"כ	6 נ"ד
						סה"כ	24 נ"ד

היסטוריה ותיאוריה / צורפות ואומנות

שנה ד'		שנה ג'		שנה ב'		שנה א'	
קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ד	סמינר (חובה, שנה)	4 נ"ד	חלרות האמנות (חובה, שנה)	2 נ"ד	מבוא לתרבות המערב (חובה, שנה)	2 נ"ד
		קורסי בחירה מתקדמים	3 נ"ד	פרוסמינר (חובה, שנה)	4 נ"ד	אמנות מודרנית (חובה, שנה)	2 נ"ד
				עיצוב המאה ה-21 (מקורחות)	1 נ"ד	חלרות האופנה (חובה, סמי א')	1 נ"ד
				(חובה, סמי א')	1 נ"ד	אורבניה: מבטים על הנוף (חובה, סמי ב')	1 נ"ד
		סה"כ	7 נ"ד	קורס בחירה מבווא (סמי ב')	1 נ"ד	נ"ד	
				סה"כ	8 נ"ד	סה"כ	6 נ"ד
						סה"כ	24 נ"ד

שנה ד'

קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז

שנה ג' שמעיר (ה)

סמינר (חובה, שנת)	נ"ז 4
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ב'

תולדות האמנות (חובה, שנת)	נ"ז 2
פרוספעינד (חובה, שנת)	נ"ז 4
אמנות ישראלית (חובה, סמי א')	נ"ז 1
קורס בחירה מבוא (סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 8

שנה א'

מבוא לתרבות המערב (חובה, שנת)	נ"ז 2
אמנות מודרנית (חובה, שנת)	נ"ז 2
עודת צעילת (חובה, סמי א')	נ"ז 1
תיאוריות של צילום (חובה, סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 6
סה"כ	נ"ז 24

היסטוריה ותיאוריה / תולדות חזותית

שנה ד'

קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ג'

סמינר (חובה, שנת)	נ"ז 4
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ב'

תולדות האמנות (חובה, שנת)	נ"ז 2
פרוספעינד (חובה, שנת)	נ"ז 4
מבוא לפוסטם (חובה, סמי א')	נ"ז 1
קורס בחירה מבוא (סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 8

שנה א'

מבוא לתרבות המערב (חובה, שנת)	נ"ז 2
אמנות מודרנית (חובה, שנת)	נ"ז 2
מבוא לתרבות ולקש"ח (חובה, סמי א')	נ"ז 1
מעיצוב גרפי לתקש"ח (חובה, סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 6
סה"כ	נ"ז 24

שנה ד'

קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ג' שמעיר (ה)

סמינר (חובה, שנת)	נ"ז 4
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ב'

תולדות האמנות (חובה, שנת)	נ"ז 2
פרוספעינד (חובה, שנת)	נ"ז 4
אמנות ישראלית (חובה, סמי א')	נ"ז 1
קורס בחירה מבוא (סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 8

היסטוריה ותיאוריה / תולדות חזותית

שנה ד'

קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ג'

סמינר (חובה, שנת)	נ"ז 4
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ב'

תולדות האמנות (חובה, שנת)	נ"ז 2
פרוספעינד (חובה, שנת)	נ"ז 4
מבוא לפוסטם (חובה, סמי א')	נ"ז 1
קורס בחירה מבוא (סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 8

שנה א'

מבוא לתרבות המערב (חובה, שנת)	נ"ז 2
אמנות מודרנית (חובה, שנת)	נ"ז 2
מבוא לתרבות ולקש"ח (חובה, סמי א')	נ"ז 1
מעיצוב גרפי לתקש"ח (חובה, סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 6
סה"כ	נ"ז 24

שנה ד'

קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ג' שמעיר (ה)

סמינר (חובה, שנת)	נ"ז 4
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 3

שנה ב'

תולדות האמנות (חובה, שנת)	נ"ז 2
פרוספעינד (חובה, שנת)	נ"ז 4
אמנות ישראלית (חובה, סמי א')	נ"ז 1
קורס בחירה מבוא (סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 8

שנה א'

מבוא לתרבות המערב (חובה, שנת)	נ"ז 2
אמנות מודרנית (חובה, שנת)	נ"ז 2
מבוא לתרבות ולקש"ח (חובה, סמי א')	נ"ז 1
מעיצוב גרפי לתקש"ח (חובה, סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 6
סה"כ	נ"ז 24

היסטוריה ותיאוריה / ארכיטקטורה

שנים ד'-ה'

סמינר בארכיטקטורה* (בחירה, שנת)	נ"ז 4
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 4
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 4
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 4

שנה ג'

סמינר (חובה, שנת)	נ"ז 4
דורים ונגזרות בזיטוריה הארד-ליילת	נ"ז 4
שלאחר מלחמת תעלום השנייה (חובה, סמי א')	נ"ז 1
קורסי בחירה מתקדמים	נ"ז 2
סד"כ	נ"ז 7

שנה ב'

תולדות האמנות (חובה, שנת)	נ"ז 2
פרוספעינד (חובה, שנת)	נ"ז 4
ארכיטקטורה מודרנית (חובה, שנת)	נ"ז 2
קורס בחירה מבוא (סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 9

שנה א'

מבוא לתרבות המערב (חובה, שנת)	נ"ז 2
אמנות מודרנית (חובה, שנת)	נ"ז 2
תולדות הארכיטקטורה (חובה, שנת)	נ"ז 2
מעיצוב גרפי לתקש"ח (חובה, סמי ב')	נ"ז 1
סד"כ	נ"ז 6
סה"כ	נ"ז 30

* ניתן להמיר את הסמינר בקורסי בחירה מתקדמים או בסמינר במחלקה לתיאוריה ותיאוריה

מידע כללי

שעות הקבלה של המחלקה

ימים א'-ג' בין השעות 10:00-13:00

יום ד' בין השעות 10:00-12:00

לתשומת לבכם: הנכם מתבקשים להקפיד על שעות הקבלה של מזכירות המחלקה. ביום ה' לא תתקיים שעת קבלה.

ייעוץ

סטודנטים במחלקה מוזמנים לייעוץ אישי אצל ד"ר גל ונטורה וד"ר אשר סלה, יועצי הב.א של המחלקה. הודעה על שעות הקבלה של היועצות בתקופת ההרשמה תפורסם בהמשך.

הרשמה לקורסים

ההרשמה לקורסי המחלקה להיסטוריה ותיאוריה נעשית באמצעות מחשב בתכנת תיעדוף, המאפשרת לסטודנטים לקבוע את קורסי הבחירה לפי סדר העדיפויות שלהם ולדרג את הקורסים על-פי העניין. הרישום הממוחשב מפשט את תהליך ההרשמה, אינו מאפשר הרשמה לקורסים שאין לסטודנט אפשרות להתקבל אליהם, ומונע הרשמה לקורסים שהמכסה שלהם מוצתה. הרישום הממוחשב מבטיח כי כל אחד מן הסטודנטים יקבל קורס על-פי העדפותיו. עם זאת, קורסים ייסגרו כאשר מכסת הסטודנטים שהוקצתה להם התמלאה. לאחר סגירתו של קורס לא ניתן יהיה להירשם אליו. שיבוץ הסטודנטים לקורסים ייעשה בתום תקופת הרישום. סטודנטים חסומים (גרירת חוב שכר לימוד משנים קודמות, חסימת מחסן, חסימת ספרייה וכו'), יורשו להגיש בקשותיהם לרישום רק לאחר הסדרת חובותיהם, ובכל מקרה לא לאחר תום תקופת ההרשמה.

שינויים בהרשמה לקורסים

שינויים בהרשמה ייערכו במשך השבועיים הראשונים בכל סמסטר לכל המאוחר.

מידע מפורט באשר לתקופת השינויים, יימסר לסטודנטים באמצעות המזכירות האקדמית עם פתיחת שנת הלימודים. אנא עקבו אחר המועדים על מנת להימנע מאי נעימויות.

הנחיות לביצוע שינויים בתכנית הלימודים יופיעו על גבי לוח המודעות של המחלקה.

— לתשומת לבכם: לא ניתן יהיה לבטל או להוסיף קורסים לתכנית הלימודים לאחר המועד הנ"ל.

ביטול פטור מנוכחות

החל משנת הלימודים תש"ע, לא יתאפשר עוד נוהל פטור מנוכחות כפי שהיה נהוג בשנים קודמות. על סטודנט שנכח בקורס (מכל סוג שהוא), אך לא ניגש למבחן או לא הגיש את העבודה במועד, מוטלת החובה להירשם לקורס חדש ולעמוד בכל מטלותיו.

לימודים לקראת רמת "פטור" באנגלית

במסגרת הלימודים באקדמיה נדרש כל סטודנט להגיע לרמת "פטור" ולהיבחן במבחן "פטור" באנגלית וזאת כתנאי לזכאותו לתואר הראשון. רמת פטור באנגלית מהווה תנאי מעבר לשנה ג' על-פי החלטת סנאט בצלאל. סטודנטים אשר התקבלו ללימודים בשנת הלימודים תשע"ב, נדרשים לרמה "בסיסי" לפחות בלימודי האנגלית, כתנאי להתחלת לימודיהם.

קורסי אנגלית בצלאל מתחלקים למספר רמות וכרוכים בתשלום נוסף לשכר הלימוד כמפורט בפרק שכר הלימוד בשנתון ובאתר בצלאל. הנוכחות בקורסי אנגלית היא חובה.

לתשומת לבכם, החל משנת הלימודים תשע"ב, שונתה טבלת הרמות באנגלית והותאמה לוו המקובלת במוסדות להשכלה גבוהה בארץ. סטודנטים ממשכיים יידרשו להשלמת קורסי האנגלית בהתאם לשנתון בו

החלו את לימודיהם בבצלאל וזאת ללא תשלום נוסף. כל סטודנט אשר הגיע לרמת פטור במבחן פסיכומטרי, או קיבל ציון במבחן פסיכומטרי באנגלית, מוזמן להגיע עם עותק מקורי של תוצאת המבחן למזכירות המחלקה על מנת לקבוע את רמתו באנגלית. את רמת ה"פטור" באנגלית ניתן להשיג באחת מן הדרכים הבאות:

- עמידה במבחן האנגלית הכלול בבחינה הפסיכומטרית הכלל ארצית.
- עמידה במבחן הפטור של המרכז הארצי לבחינות והערכה (מבחן אמ"ר או אמיר"ם).
- לימודים במסגרת קורסי האנגלית בצלאל, עמידה בדרישותיהם השוטפות, ובמבחן פטור פנימי בסוף הקורס בציון 70 לפחות.

רכות לימודי האנגלית, הגב' ג'ודי אוריסטיו, תשמח לעזור ולייעץ בכל הקשור ללימודי האנגלית.

הלימודים לקראת רמת פטור באנגלית אינם חלים על סטודנטים:

- בעלי תואר אקדמי ממוסד להשכלה גבוהה בארץ או בחו"ל, שלמדו אנגלית כשפה זרה.
- סטודנטים אשר השלימו בגרות בבית ספר תיכון ששפת ההוראה בו אנגלית.
- יש להגיש למזכירות המחלקה להיסטוריה ותיאוריה אישורים מקוריים על-מנת לקבל את הפטור.

הכרה בקורסים ממוסדות להשכלה גבוהה

לימודים קודמים במוסד המעניק תואר אקדמי מוכר עשויים לזכות את הסטודנט בפטור מני"ז במחלקה להיסטוריה ותיאוריה ובלבד שקיים קשר ישיר בין הסוגיות שנלמדו לבין תכנית הלימודים של המחלקה.

על-מנת שהמחלקה להיסטוריה ותיאוריה תוכל לשקול הענקת פטור בגין לימודים קודמים, נדרשים הסטודנטים, לקראת פתיחת שנת הלימודים הראשונה באקדמיה, להגיש גיליון ציונים מקורי (או צילום זהה

למקור) למזכירות המחלקה. אל גיליון הציונים יש לצרף פנייה לד"ר אשר סלה, יועץ הב.א. של המחלקה ובה פירוט של הבקשה.

היקף הזיכוי יקבע על-ידי היועץ ויימסר לסטודנט. רק לאחר קבלת החלטתו של היועץ יוכל הסטודנט למחוק מתכנית לימודיו קורסים אליהם הוא רשום. המחיקה תבצע במחלקה להיסטוריה ותיאוריה.

מילוי חובות הסטודנט במסגרת קורסי המחלקה להיסטוריה ותיאוריה

חובות הקורס מובאות לידיעת הסטודנט באמצעות הסילבוס הנמסר לו בראשית הסמסטר ובאמצעות המרצה במהלך הקורס. הציון הסופי יורכב על-פי שיקול דעתו של המרצה. יחד עם זאת יש להדגיש כי:

- הנוכחות בקורסי המחלקה להיסטוריה ותיאוריה היא חובה. בדיקת נוכחות בקורסים תיעשה החל מן השבוע הראשון של הסמסטר על-פי שיקול דעתו של המרצה.
- ניתן להחסיר עד שלושה מפגשים בכל סמסטר. היעדרות מעבר להיקף זה, עלולה להוביל למחיקת הסטודנט מן הקורס. במזכירות המחלקה יוצגו אישורים רק במקרים של אשפוז ושרות במילואים.
- למרצה ניתנת האפשרות להטיל על הסטודנטים עבודת ביניים, בחינת ביניים או תרגיל במהלך הקורס.
- מטלת סיום הקורס תקבע על-ידי המרצה.
- חל איסור על הגשת עבודה בווגות!
- במקרה של העתקה צפוי הסטודנט לעונש משמעותי.

בחזינות בסוף הקורס

לוח בחזינות מפורט על-פי קורסים ייקבע במהלך שנת הלימודים ויובא לידיעת הסטודנטים.

בחזינות מרוכזות בתקופה קצרה ועל כן הסמיכות ביניהן רבה. על הסטודנט לתכנן את לימודיו בהתאם לכך ולהפעיל שיקול דעתו.

שפת הכתיבה של עבודות ומבחנים

בהיעדר הסכמה מפורשת של המרצה לבדוק את מטלות סיום הקורס בשפה אחרת, ייתכנו הללו בשפה העברית.

היסטוריה ותיאוריה: הפרוטוקולים

bezalel.secured.co.il

כתב העת המקוון, הדו-לשוני והשפטי היסטוריה ותיאוריה: הפרוטוקולים עולה לרשת ארבע פעמים בשנה בחודשים אוקטובר, פברואר, אפריל ויולי. כתב עת אקדמי זה, מפרסם מאמרים תיאורטיים, רשימות ביקורת ותערוכות וירטואליות, ובתור שכזה הוא מייצג את קשת הדעות בבצלאל ומחוצה לה.

עד כה עלו לרשת 18 גיליונות: גיליון מס' 1: קווים מקבילים, נובמבר 2005 / גיליון מס' 2: היבטים באוצרות עכשווית, אפריל 2006 / גיליון מס' 3: הלם היפה, אוקטובר 2006 / גיליון מס' 4: רוחות אפריל, מרץ 2007 / גיליון מס' 5: בציר 2007: סטודנטים כותבים, יולי 2007 / גיליון מס' 6: המודל: בין מדע לאמנות, נובמבר 2007 / גיליון מס' 7: רובדי הזמן: חיים, מוות וזיכרון, ינואר 2008 / גיליון מס' 8: אנימציה כיום, אפריל 2008 / גיליון מס' 9: בציר 2008: סטודנטים כותבים, יולי 2008 / גיליון מס' 10: ימין שמאל ורוח הקודש, אוקטובר 2008 / גיליון מס' 11: צילום והזירה הפוליטית, ינואר 2009 / גיליון מס' 12: הזמן: בין מדע לאמנות, אפריל 2009 / גיליון מס' 13: מחוץ לפרוטוקול: סטודנטים כותבים, יולי 2009 / גיליון מס' 14: גרימאניה, אוקטובר 2009 / גיליון מס' 15: קומיקס וקריקטורה, פברואר 2010 / גיליון מס' 16: מצבי יצירה: אופנה וצורפות, אפריל 2010 / גיליון מס' 17: הפרוטוקולים של צעירי בצלאל, יולי 2010 / גיליון מס' 18: סוף הדרך: על המוות ביצירה ובתרבות, אוקטובר 2010 / גיליון מס' 19: הפוטוריזם בן 100, פברואר 2011 / גיליון מס' 20: קריאות, אפריל 2011 / גיליון מס' 21: הפרוטוקולים של צעירי בצלאל, יולי 2011 / גיליון מס' 22: על החושני באמנות, אוקטובר 2011 / גיליון מס' 23: אין, אינפורמציה ואי-ודאות, פברואר 2012 / גיליון מס' 24: זוג או פרד, אפריל 2012 /

גיליון מס' 25: הפרוטוקולים של צעירי בצלאל, יולי 2012.

גיליון יולי, העולה לרשת מדי שנה, מוקדש כולו למאמרים, תיקי עבודות וביקורות פרי עטם של סטודנטים במחלקות השונות של בצלאל.

פרוטוקולאז': אסופת מאמרים מתוך כתב העת המקוון, היסטוריה ותיאוריה: הפרוטוקולים, אחת לשנה מודפסת מהדורה מוגבלת הכוללת מאמרים המוזמנים במיוחד או כאלה שפורסמו בכתב העת.

כנסים 2004-2012

חולצות חומות: אמנות מטהרת. 18 במאי 2005. בשיתוף עם מרכז ששון לחקר האנטישמיות, האוניברסיטה העברית / בין תיאוריה לפרקטיקה: קווים מקבילים. הכנס השנתי הראשון של היחידה להיסטוריה ותיאוריה. 25 במאי 2005 / ארבעה בנובמבר 1995: רצח ברטרנספקטיבה. 10 בנובמבר 2005 / אוצרות עכשווית: היבטים אפיסטמיים פוליטיים אסתטיים, בשיתוף עם אוניברסיטת תל-אביב, 4-6 בדצמבר 2005 / אודות סוביבור, בשיתוף עם שגרירות צרפת, 7 בדצמבר 2005 / מזרחה מכאן: יפן. 22 במרץ 2006 / האוטופיות בתרבות הישראלית, בשיתוף עם מוזיאון ישראל, 17 בינואר 2006 / הלם היפה: על תפיסות יופי באמנות ובעיצוב, הכנס השנתי ה-2 של היחידה להיסטוריה ותיאוריה, 5 באפריל 2006 / האות העברית: דו"ח מצב [מס' 1 בסדרת ארץ קטנה עם שפה]. בשיתוף עם המחלקה לתקשורת חזותית. 6 בדצמבר 2006 / מראות הרוח. 17-19 בדצמבר 2006 / אנימציה ישראלית היום [מס' 2 בסדרת ארץ קטנה עם שפם]. בשיתוף עם היחידה לאנימציה. 10 בינואר 2007 / החפץ הישראלי. [מס' 3 בסדרת ארץ קטנה עם שפם] בשיתוף עם המחלקה לעיצוב קרמי. 14 במרץ 2007 / המודל: בין מדע לאמנות. 26 באפריל 2007 בשיתוף עם מוזיאון המדע / ימין, שמאל ורוח הקודש: אמנות, דת ופוליטיקה. הכנס השנתי ה-3 של היחידה להיסטוריה ותיאוריה. 20 במאי 2007 / צילום והזירה הפוליטית [מס' 4 בסדרת ארץ קטנה עם שפם], בשיתוף עם המחלקה לצילום, דצמבר 2007 / סוף

מעשה במחשבה תחילה [מס' 5 בסדרת ארץ קטנה עם שפם] בשיתוף עם המחלקה לעיצוב תעשייתי, 12 במרץ 2008 / גרימאניה, הכנס השנתי הרביעי של המחלקה להיסטוריה ותיאוריה, 11 במאי 2008 / הזמן: בין אמנות למדע, 5 ביוני 2008, בשיתוף עם מוזיאון המדע / בין האישי לפוליטי: קומיקס וקריקטורה מכאן. 21 בדצמבר 2008, הכנס השנתי החמישי של המחלקה להיסטוריה ותיאוריה / מרצים כותבים. 22 בפברואר 2009 / מצבי יצירה: אופנה וצורפות מכאן [מס' 5 בסדרת ארץ קטנה עם שפם]. 25 במרץ 2009 / אבולוציה במדע ובאמנות, בשיתוף עם מוזיאון המדע. 14 במאי 2009 / העתיד מאחורינו: הפוטוריזם בן 100. 10 ביוני 2009 / סוף הדרך: על המוות ביצירה ובתרבות, הכנס השנתי השני של המחלקה להיסטוריה ותיאוריה. 20 בדצמבר 2009 / קריאה וכו' [בתווך: עולמות יצירה נפגשים, מס' 1]. 24 במרץ 2010 / צייר לי כבשה: על איור ספרי ילדים בישראל [בתווך: עולמות יצירה נפגשים, מס' 2]. 5 במאי 2010 / האיץ: בין אמנות ומדע, בשיתוף עם מוזיאון המדע, ה-10 ביוני 2010. / על החושני באמנות, הכנס השנתי השביעי של המחלקה להיסטוריה ותיאוריה, 28 בנובמבר 2010 / זוג או פרד: יוצרים/חוקרים/ משוחחים. 4 בינואר 2011 / נוסטלגיה: להחזיר עטרה ליושנה. בשיתוף המחלקה לאמנות ותוכנית התואר השני באמנויות. 6 באפריל 2011 / אקראיות: בין מדע לאמנות. בשיתוף מוזיאון המדע. 9 ביוני 2011. קונפליקט. הכנס השנתי השמיני של המחלקה להיסטוריה ותיאוריה, 18 בדצמבר 2011 / מיכל הספר: בין צורה לתוכן. המחלקה להיסטוריה ותיאוריה בשיתוף עם המחלקה לתקשורת חזותית. 21 במרץ 2012 / להחזיר את הדיוקן: דימוי, זיכרון, שואה. בשיתוף אגף המוזיאונים יד ושם ומכון ון ליר, 6 במאי 2012 / תרבות חזותית במאה ה-19. בשיתוף המכון הצרפתי ת.א. 22 במאי 2012 בבצלאל, 23 במאי 2012 במכון הצרפתי / אדם-מכונה. המחלקה להיסטוריה ותיאוריה בשיתוף עם מוזיאון המדע ירושלים. יוני 2012.

הסטודנטים זכאים לשני מועדי בחינה [מועד א' (מועד ב')]. אולם הציון האחרון שהתקבל הוא הקובע. במקרים המפורטים להלן כלבד תינתן אפשרות למועד מיוחד (מועד ג'):
א. במקרה של שירות מילואים ביום הבחינה (מועד א' או ב').

ב. אשפוז בגין מחלה ביום הבחינה.
את האישורים יש להציג במזכירות המחלקה, לא יאוחר משבועיים לאחר שהתקיימה בחינה במועד ב' בקורס המבוקש, וזאת בצירוף מכתב הכולל את נימוקי הבקשה.
הגשת עבודות בקורסים תעשה במועד שנקבע על-ידי המרצה. ככלל, אין מועד נוסף במקרה של הגשת עבודות.

התאמות ללקויי למידה

התאמות בבחינות ניתנות בהסתמך על המלצות האבחון והדרישות הספציפיות ללימודים בבצלאל. סטודנט אשר יגיש את האבחון יקבל אוטומטית הארכת זמן במבחנים והתעלמות משגיאות כתיב בלימודי המחלקה להיסטוריה ותיאוריה. סטודנטים הזקוקים להתאמות שונות נוספות יגישו בקשתם לדקנאט הסטודנטים 30 ימים לפני מועדי הבחינות וההגשות. הבקשות יועברו מדקנאט הסטודנטים אל ועדת ההוראה של המחלקה להיסטוריה ותיאוריה שתדון בהן לגופו של עניין.

נוהל ערעור

סטודנט רשאי לערער על ציון שניתן לו בקורס בתוך שבועיים מיום פרסום הציון בפועל. עליו למלא טופס ערעור במזכירות המחלקה להיסטוריה ותיאוריה ולנמק בו את הנסיבות בעטיין הוא מגיש בקשה זו. תשובת המרצה תמסר לסטודנט באמצעות מזכירות המחלקה להיסטוריה ותיאוריה.

300

ואמנות פוסט מודרנית. לצד דיון בורמים אלה, נעסוק גם במגמות חוזרות באמנות המודרנית, כמו משיכה אל האחר; האדם והטבע; אמנות וטכנולוגיה ועוד.

אמנות מודרנית

2-110, **שנותי, 2 ש"ש, 2 ז"ז, יום א'** 10:30-12:00

ד"ר גל נטורה

הקורס יציג סקירה כרונולוגית של התפתחות האמנות המערבית מן המהפכה הצרפתית בשלהי המאה ה־18 ועד ימינו, תוך התייחסות להקשרים ההיסטוריים, החברתיים והתרבותיים שבתוכם היא נוצרה. במהלך השעורים נתמקד באמנים, ביצירות אמנות, בורמים ובסגנונות אמנותיים מרכזיים, וכן בטקסטים חשובים שנכתבו על ידי אמנים אלה. הקורס יפתח בדיון בעקרונות הניאו קלאסיקה כפי שהם באים לידי ביטוי באדריכלות, פיסול, ציור ורישום. לאורך סמסטר א' נדון בורמים אמנותיים נוספים שהתפתחו במאה ה־19, כמו הרומנטיציזם, הנטורליזם, הריאליזם, האימפרסיוניזם, הפוסט אימפרסיוניזם ואמנות סוף המאה: סימבוליות ואר נובו. סמסטר ב' יוקדש לאמנות המאה העשרים, ויעסוק באמנים ובזרמים מרכזיים, כמו הפוביזם, הקוביזם, הגשר, הפרש הכחול, הפוטוריזם, ההפשטה הגיאומטרית של מונדריאן ושל מלביץ', הדאדא, הסוריאליזם, האקספרסיוניזם המופשט, אמנות הפופ, אמנות מינימליסטית, אמנות מושגית, ואמנות פוסט מודרנית. לצד דיון בורמים אלה, נעסוק גם במגמות חוזרות באמנות המודרנית, כמו משיכה אל האחר; האדם והטבע; אמנות וטכנולוגיה ועוד.

מבוא לתרבות המערב

1-9900050, **שנותי, 2 ש"ש, 2 ז"ז, יום א'** 10:30-16:00

אביב לבנת

למבוא מקיף של תרבות המערב עבור סטודנט ישראלים היום יש משמעות כפולה. ראשית, הבנת הנרטיבים התרבותיים שהתפתחו באירופה החל מהעת העתיקה, דרך ימי הביניים והעת החדשה, על מאפייניהם הפוליטיים, החברתיים, הדתיים, ההגותיים והאמנותיים, וזאת על מנת להבנות פלטפורמה אישית של ידע

301

מבוא לתרבות המערב

2-9900050, **שנותי, 2 ש"ש, 2 ז"ז, יום א'** 10:30-16:00

ד"ר דרור פימנטל

מי לא רוצה להיות בן התרבות המערבית? במהלך השיעורים נתודע לנכסי צאן הברזל ולעמודי התווך של תרבות המערב, כפי שהם משתקפים בהיסטוריה, בפילוסופיה, בספרות ובאמנות, מן המיתולוגיה היוונית עד למחשבתו המהפכנית של ניטשה. בדרך נערוך היכרות עם הפילוסופים הקדם־סוקרטיים ועם הסופיסטים, עם סוקרטס עצמו, שהצעיד את התרבות מהמיתוס והאפוס ללוגוס וללוגיקה, ועם אפלטון ואריסטו, כמניחי היסודות למחשבה הפילוסופית, הפוליטית והאסתטית של המערב. אחר כך נעבור ללידת הנצרות ולהתפתחותה לדת שלטת הקובעת את אורחות החיים והמחשבה בימי הביניים. מי שקורא תגר על ההגמוניה של הנצרות הוא המדע החדש כזה של גליליאו ובייקון, והפילוסופיה החדשה מבית מדרשו של דקארט, אביו מולידו של הסובייקט המודרני. בהמשך נערוך היכרות עם וולטר, רוסו וקאנט כמניחי היסודות לנאורות בפרט ולתקופה המודרנית בכלל. המסע ייחתם בביקורתו הרדיקלית של ניטשה, האקזיסטנציאליזם ואסכולת פרנקפורט, על המערב וערכיו. ביקורת אשר פותחת את הדרך להגות הפוסט־מודרנית המאפיינת את זמננו, כפי שהיא באה לידי ביטוי בסטרוקטורליזם ובפוסט־סטרוקטורליזם.

שנה א'

קורסי חובה עיוניים למחלקות

ארכיטקטורה / שנת

תולדות הארכיטקטורה

1023, **שנותי, 2 ש"ש, 2 ז"ז, יום א'** 10:30-18:00

ד"ר נעמי מאיריִדן

קורס זה יוקדש לעיון בתולדות האדריכלות המערבית מאז המאה החמישית לפנה"ס ועד למאה ה־17. הדיון יהיה כרונולוגי במהותו, כאשר כל אחד מהפרקים ילמד תוך בחינת זיקתה של האדריכלות הן לאירועים, לנסיבות,

ותובנה היסטורית בסיסית של תרבות המערב על רגעיה המכוננים. על רובד בסיסי זה קיימת רלוונטיות לעיסוק בתולדות תרבות המערב כימינו בעקבות קריאת התגר של 'תרבויות עולמיות' על ההגמוניה של תרבות המערב. הנושא הפוך מתיאורטי גם לרלוונטי לאדם החושב והמעורב פוליטית וחברתית. יש קשר לזהות שלנו כישראלים שיושבים על נקודת ציר בצומת מפגשים של מערב ו'עולמיות' – מזרחית, אפריקאית, אסיאתית ועוד. לאורך הקורס ייעשה ניסיון לבחון את ההקשרים הישירים והעקיפים שלנו כיהודים או כישראלים עם תרבות המערב מתוך כוונה לבחון את הנרטיב ולהדהד מתוכו יסודות של זהות וחשיבה עכשווית.

הקורס נע על צירים של היסטוריה של הרעיונות והוא מאגד הסתכלות בין תחומית שמשלבת היבט היסטורי פילוסופיה ואמנותי. כדברי הוגה הדעות ג'ון ראסקין שבהתבוננו תעל העבר קבע: "אומות גדולות כותבות את תולדות חייהן בשלושה כתבים: ספר המעשים, ספר המלים וספר האמנות... לא ניתן להבין אף אחד מהספרים הללו מבלי לקרוא את שני האחרים, אך האחרון הוא הנאמן מכולם". חוט מקשר של היסטוריה, פילוסופיה, אמנות ומוסיקה – מהמיתולוגיה למחשבת יוון ורומי, צמיחת הנצרות מהיהדות וניצורה של אירופה, מעידן האמונה המדיאולאי אל עידן התבונה שנפתח עם רנסנס, הומניזם ובעקבותיו שלל מהפכות מדעיות, חברתיות, לאומיות ומסתיים עם "ההומניזם הוא אקסיסטנציאליזם" ועם "דקונסטרוקציות" של כל המפעל המודרני של תרבות המערב.

מבוא לתרבות המערב

3-9900050, **שנותי, 2 ש"ש, 2 ז"ז, יום א'** 10:30-16:00

ד"ר אשר סלה

מטרת הקורס לשמש מבוא היסטורי ופילוסופי ולערוך היכרות עם תרבות המערב מאז העת העתיקה ועד לעידן המודרני. נעסוק בפרקים נבחרים ובמושגי יסוד בהיסטוריה של התרבות, מהומרוס ויוון העתיקה, דרך רומא וימי הביניים, הרנסנס וההשכלה, המהפכה הדמוקרטית והתעשייתית ונסיים במות האידיאולוגיות ובמשבר המשמעות במאה העשרים.

למהלכים ולהלכי הרוח התקופתיים (ובמקרים מסוימים גם לעולמו הפרטי של האדריכל) הן לאדריכלות העבר. לשון אחר, היצירה האדריכלית תנוחה בהקשרים השונים (פיזיים, חברתיים וכלכליים, טכנולוגיים ומדעיים, מדיניים ודתיים, תרבותיים ואמנותיים) שבהם נעשתה ושאליהם יועדה, מזה, וכחוליה בשרשרת של תולדות האדריכלות, מזה. הדיון בכל אחד מהפרקים ייחתם בהפניית מבט ליצירות אדריכלות מן העת החדשה (ואף זו העכשווית) השואבות השראה מהפרק האמור. מטרתו של מהלך זה היא להציג את מעשה האדריכלות כמי שמושפע מהמורשת האדריכלית (של העבר) והשיח האדריכלי (של ההווה), מחד גיסא, ומשפיע על מהלכים אדריכליים (של העתיד), מאידך גיסא.

סמסטר א'
<p></p>
<p>עיצוב קרמי וזכוכית</p>
<p>חפצים</p> <p>2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30</p> <p>^דד"ר גיא שטיבל</p>

מסע בזמן בעקבות חפצים מן העבר וההווה כמפגש בין חומר לרוח. במרכז כל שיעור יעמוד חפץ אחד והסיפור שמאחוריו. מן החפצים נצא לעבר התמונה הרחבה של החברה תוך שימת דגש על בחינת הקשר בין עיצוב, טכנולוגיה, פרקטיות, סמליות ואמונה. בקורס נקיים דיאלוג בין האתמול להיום ונשים דגש על שמרנות בעיצוב מול חדשנות ושינוי.

בין תעלומות מן העבר, עין הרע ומגיה שחורה נבחן בין היתר את התכשיט המפורסם ביותר של א"י, כלי עישון סמים, תעשיית מזכרות עולי הרגל, חפצי פולחן ונקח ביצירתו של הוייפן הגדול בתולדות הארץ.

302
<p></p>
<p>תקשורת חזותית</p>
<p>מבוא לתרבות ולתקשורת חזותית</p> <p>2, 1800111 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30</p> <p>^{נעם גל}</p>

מטרת קורס מבואי זה הינה לספק מצע רעיוני ראשוני בתחום התרבות החזותית ולהעשיר את המטען החזותי של התלמידים ביצירות וביוצרים מן המדיה השונים באמנות ובעיצוב של מאה השנים האחרונות. בקורס נעסוק פחות בהיסטוריה של היצירה החזותית ויותר בפתיחה־מחדש של השאלות המרכזיות המעסיקות יוצרות ויוצרים בתחומי העיצוב והאמנות השונים, כמו גם את תלמידי המחלקה לתקשורת חזותית בצלאל: מהו המרחב החזותי ולמה אנו חשופים בו? כיצד אנו משפיעים על מרחב זה ומדוע זו בכלל שאלה סביבתית? כיצד מעורבות במרחב החזותי התפתחויות טכנולוגיות ומה ניתן ללמוד מכך? אילו קשרים מתקיימים בין טקסט לבין דימוי, ומה אמרו על כך מבקרי תרבות והוגי דעות שונים? מהו ההבדל בין עיצוב לאמנות, ומדוע לשאלה זו השלכות פוליטיות וכלכליות? מה מתרחש בין יוצר לבין קהל, והיכן אנו ממקמים את עצמנו ביחס למושגים אלה? מהי ביקורתיות ומה חלקה בתהליך היצירה? מה ניתן ללמוד מביקורת תרבות חזותית היום, בישראל ובמקומות אחרים?

צילום
<p></p>
<p>עדות וצילום</p> <p>2, 2800126 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30</p> <p>^{ד"ר רותי גינזבורג}</p>

בשלושת העשורים האחרונים מושג ה"עדות" תפס מקום מרכזי בדיון האינטלקטואלי שהתפתח כחלק מלקחי מלחמת העולם השנייה. סוגיות כמו מה זו עדות, מי הוא העד, האם ניתן להכיר בטראומה ולהבין זוועה, עולות תוך כדי עיסוק בתמות מרכזיות בתיאוריות ביקורתיות הדנות במה היא הוכחה, כיצד מיוצרת האמת, המפגש עם האחר ואחרות ומהו מעמדו של הטקסט ומחברו. בקורס נקרא טקסטים של כמה מנציגיה הבולטים של המסורת

הביקורתית על העדות כמו פלמן ולאוב, ליוטאר, אגמבן, סונטג ובולטנסקי ונשאל כיצד ניתן לקשור את הבחנותיהם לצילום. באמצעות מושגים מרכזיים ביחס למדיום של עדות ולזה של צילום ולמעשה הצילום יועלו שאלות אודות מהו היחס לאירוע, לדוקומנטציה, לעד/צופה, למספר, למרחב ההופעה ולמרחב ההשתתפות. ננתח בקורס צילומים ביחס למושגים שנלמד יחד.

אמנות + אמנויות המסך
<p></p>
<p>מבוא להיסטוריה של הקולנוע, א'</p> <p>2, 2800128 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30</p> <p>^{אוהד לנדסמן}</p>

קורס זה יציע סקירה סלקטיבית של נקודות ציון מכריעות בהתפתחות ההיסטורית של אמנות הקולנוע, החל מהצעועים הפרוטו־קולנועיים במאה ה־19 ועד לתקופת מלחמת העולם השנייה. תשומת לב מיוחדת תינתן לקונטקסט הלאומי, הכלכלי, הפוליטי והאסתטי בו צמחו תנועות קולנועיות דומיננטיות (כגון האקספרסיוניזם הגרמני או הריאליזם הפואטי בצרפת), וליוצרים קולנועיים נבחרים אשר הצליחו לשמור על סגנונם הייחודי בתוך המסגרות בהן פעלו (כגון סרגיי אייזנשטיין, אורסון וולס או צ'רלי צ'פלין). מסענו הכרונולוגי יתמקד לא רק בהשתכללותו של הקולנוע הבדיוני, אלא גם בהתפתחותו של הקלנוע התיעודי והניסיוני ברחבי הועלם ולאורך השנים. נציע פרספקטיבות היסטוריות ואסתטיות שונות לגבי האבולוציה של שפת הקולנוע, נבחן את השפעתן של התפתחויות טכנולוגיות (כמו סאונד וצבע) על מסורות סגנוניות בקולנוע, ונעריך את השיבותם של הז'אנר הקולנועי ותיאורית ה"אוטר" ככלים מרכזיים לניתוח והבנה של ההיסטוריה של הקולנוע. ההרצאות תלוונה בהקרנת קטעים מתוך סרטים ובקריאות שבוועיות.

303
<p></p>
<p>עיצוב תעשייתי</p>
<p>אנתרופולוגיה ועיצוב תעשייתי</p> <p>131, 1800131 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30</p> <p>^{ד"ר יונה וייץ}</p>

שדה העיצוב התעשייתי מזהה את העיצוב כסביבה (environment) הפועלת בצמידות להקשרים חברתיים, תרבותיים, כלכליים ופוליטיים. בכדי להבין את ההתכתבות בין סביבת העיצוב לבין דינאמיקות אלו נעסוק ב"שפת רחוב" תוך התמקדות מיוחדת בשווקים ובקניונים. במסגרת הקורס יילמדו חומרים תיאורטיים הבוחנים סוגיות יסוד כגון השפעת אוירת העיצוב (atmospheric) על חווית משתמשים, האינטראקציה בין יחידים לחפצים לארכיטקטורה מרחבת, פרמטרים סביבתיים (כגון אור, ריח, טמפרטורה, רעש מוסיקה וכיוב') וסביבה הוליסטית, המתח בין המקומי לגלובאלי בשפת העיצוב, והאסטרטגיה של תיאטרון על מציאותי (hyperreal theatrical) ככלי עיצובי. במהלך הקורס נקיים תרגיל בשטח המפגיש בין תכני הקורס לאסטרטגיות מתודולוגיות (תצפית וראיון) המשמשות ב־User based design.

צורפות ואופנה
<p></p>
<p>תולדות האופנה</p> <p>14, 1800114 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30</p> <p>^{ד"ר מיכל פופובסקי}</p>

"אופנה" הינו מושג השייך ללקסיקון המושגים של המאה העשרים. כמושג הוא משפיע באופן מכריע על שדות־תרבות וגם על אופני החיים. בקורס זה נתמקד ב"אופנה" בשדה הלבוש. נעקוב אחר התפתחויות המאפיינות לבוש המיועד לנשים ולבוש המיועד לגברים במאה ה־20. נראה כיצד נולדה האופנה המודרנית ומה היו מאפייניה. נראה כיצד, בסוף המאה ה־20, הופיעו הזרמים המכונים "פוסט־מודרניים" ונאפיין אותם. במקביל, משום שהמונח "אופנה" כפי שהוא בא לידי ביטוי במאה ה־20 דורש התייחסויות תיאורטיות, מושגיות וחזותיות, נציג גישות תמטיות העוסקות בקשר

בין "אופנה", "גוף", "נשיות", "גבריות". נתמקד בחיבור בין "אופנה, "נשים", "גברים" ו"קו", "נפתח", קפל/כפל.
נתח צילומים ותמונות, נצפה בקטעי סרטים וקטעים מתוך תהלכות אופנה עכשוויות, נתייחס למעצבי על ולתרומתם.

סמסטר ב'

צורפות ואופנה

אורבניה: מבטים על הגוף

1800128, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר יונה וייץ

הקורס בוחן את שאלת הנראות של הגוף באורבניה באמצעות דיון בייצוגים המגוונים ובפרקטיקות השונות כשדה פעולה חברתי־תרבותי ועצמי.

הדיון בפוליטיקה של הגוף עוסק בשאלות של זהות,

מיניות, מגדר ופולחני גוף העוטפים־נחרטים־מוטבעים בגוף (פוליטיקה של הלבוש, בודי בילדניג, עיטורים, קעקועים, פלסטיקה) ועוד.

עיצוב תעשייתי + עיצוב קרמי וחכוכית

עיצוב ותרבות חומרית

127, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר ראובן זהבי

הקורס יעסוק בסקירה ודיון בסוגיות שבין עיצוב ותרבות חומרית. נעקוב אחר שאלות נבחרות המלוות את הפרקטיקה העיצובית עד ימינו. נפתח, כמקרה מבחן, בשאלת הזמן, השעון ומכשירי מדידה והשפעותיהם על התרבות החומרית. נבחן, בהמשך, את התפתחות מעמד המעצב על רקע המכניזציה ותרבות הצריכה. נדון בהתמודדות עם ההשלכות הסכיבתיות של תהליך זה, בעיצוב בר קיימא ובניסיונות לפתח גישות עיצוביות חלופיות. נעמוד על מספר הקשרים שבין עיצוב אובייקטים וטכנולוגיות בכלל ואינטראקטיביות בפרט. נסיים בניסיון למפות מקורות צורניים בעיצוב העכשווי.

304

אמנויות המסך

מבוא להיסטוריה של הקולנוע, ב'

128, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

אוהד לונדמן

קורס זה המהווה המשך לחלקו הראשון בסמסטר א', ימשיך להציע סקירה סלקטיבית של נקודות ציון מכריעות בהתפתחות ההיסטוריות של אמנות הקולנוע, החל מפריחת הקולנוע האירופאי לאחר מלחמת העולם השנייה, דרך המהפכות הפוליטיות והאסתטיות בקולנוע של שנות השישים, ועד לעלייתן של מסורות לאומיות חדשות בקולנוע של המאה ה־21. תשומת לב מיוחדת תינתן לקונטקסט הלאומי, הכלכלי, הפוליטי והאסתטי בו צמחו תנועות קולנועיות דומיננטיות (כגון הגל החדש הצרפתי או הניאו־ריאליזם האיטלקי), וליוצרים קולנועיים נבחרים אשר הצליחו לשמור על סגנונם הייחודי בתוך המסגרות בהן פעלו (כגון אלפרד היצ'קוק או סטנלי קובריק). מסענו הכרונולוגי יתמקד לא רק בהשתכללותו של הקולנוע הבדיוני, אלא גם בהתפתחותו של הקולנוע התיעודי והניסיוני ברחבי העולם ולאורך השנים. נציע פרספקטיבות היסטוריות ואסתטיות שונות לגבי האבולוציה של שפת הקולנוע, נבחן את השפעתן של התפתחויות טכנולוגיות (כמו הקולנוע הדיגיטלי) על מסורות סגנוניות בקולנוע, ונעריך את חשיבותם של הו'אנר הקולנועי ותיאורית ה"אוטר" ככלים מרכזיים לניתוח והבנה של ההיסטוריה של הקולנוע. ההרצאות תלוונה בהקרנת קטעים מתוך סרטים ובקריאות שבועיות.

אמנות + צילום

תיאוריות של צילום וההיסטוריה של המודרניות

120, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר חיים דעואל לוסקי

ניתוח היסטורי ורעיוני של האירועים הקשורים בהמצאת הצילום במאה התשע־עשרה, יוביל אותנו להבינו כראשיתו של מפנה רדיקלי בתרבות המערב בכללה. בהקשר זה נחקר את האופנים שבהם הצילום מתפקד

המחלקה להיסטוריה ותיאוריה

על קו השבר של החוויה המודרנית ומעבר לה. נעסוק בהקשר זה במשמעותם של הרגעים המכריעים, המבטים הממפים, הכוחות המארגנים, והאמצעים הווכריים. מדי קורס יוצג אחד הנושאים המרכזיים שהצילום העמיד במאה שנותיו הראשונות–בין היתר, הגוף, הדיוקן, המבט האנתרופולוגי, התנועה, העיר, מושג התנועה בצילום, שחור/לבן בין פוויטיב ונגטיב, מבט אופקי ומבט אנכי, פנים וחוץ, אינפורמציה ודיס־אינפורמציה, ומבנה היום־יומיות החדשה.

תקשורת חזותית

מעיצוב גרפי לתקשורת חזותית

124, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר אורי ברטל

קורס המבוא נועד להציג את היסודות השונים של העיצוב הגראפי (טיפוגרפיה, איור, לוגו, פרסום ועיצוב אריות, עיצוב אינטראקטיבי ואנימציה), התיאוריה של העיצוב הגראפי (מהי תקשורת ושפה חזותית לעומת שפה מילולית? כיצד אובייקט חזותי מקבל משמעות?), ההיסטוריה של העיצוב הגרפי במאה ה־20 (כוחות משפיעים, תנועות אמנותיות, מעצבים חשובים והצגה של העיצוב הגראפי בהקשר של עיצוב הארכיטקטורה של התקופה), תולדות האות והעיצוב הגראפי בישראל.

שנה ב'

קורס חובה שנתי לכלל הסטודנטים בצלאל

תולדות האמנות

0-102, 2 שנתי, 2 ש"ש, 2 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר נעמי מאיריידן

קורס זה יוקדש לעיון בתולדות האמנות המערבית בין המאה השביעית לפנה"ס למאה ה־17: האמנות היוונית, האמנות הרומית, אמנות שלהי העת העתיקה ותקופת הנצרות המוקדמת, אמנות ימי הביניים, אמנות הקדם רנסנס והרנסנס, המנייריזם והבארוק. כל אחד מהפרקים יילמד תוך בחינת זיקתה של האמנות הן לאירועים,

305

לתרבות ולהלכי הרוח התקופתיים ו/או האישיים הן לאמנות העבר. כמו כן, לאורך כל הקורס תוצג אפשרות השפעתה של האמנות המערבית בפרק הזמן האמור על האמנות בעת החדשה (כולל זו העכשווית).
דגש מיוחד יושם על יצירות מופת, מתוך כוונה לערוך דיון בהתנהלותה של האמנות בין העבר (שממנו היא שואבת השראה), ההווה (שעמו היא מקיימת דיאלוג) והעתיד (שעליו אפשר והיא משפיעה, באופן זה־א־אחר).

תולדות האמנות

1-102, 2 שנתי, 2 ש"ש, 2 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר גיא טל

מדוע המלך המצרי אחנתון נראה בדיוקנאותיו כמו מלכת דראג? מדוע האינקוויזיציה הזמינה את הצייר ורונזה לשימוע? מה פשר החיוך של הגברים בפסלים יווניים ושל המונה ליוזה? מדוע בורומיני בנה קפלה בצורת דבורה? מי הן הדמויות בעלות ראש כלב בתבליט כנסיה רומנסקית? כיצד הרמיזות ההומו־ארוטיות בפסל דוד של דונטלו עולות בקנה אחד עם המסר הפוליטי שלו? ואיזה פסל מן המאה ה־13 סיפק השראה לדמותה של המכשפה בסרט "שלגיה" של וולט דיסני? בשאלות אלה ואחרות נדון בקורס זה, אשר סוקר את אמנות העת העתיקה והקלאסית, אמנות ימי־הביניים ואמנות הרנסנס והבארוק.

תולדות האמנות

2-102, 2 שנתי, 2 ש"ש, 2 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר רוני עמיר

הקורס יסקור את תולדות האמנות ואת התפתחותה למן העת העתיקה ועד למאה השבע עשרה. בחלקו הראשון נדון ביצירות אמנות ממצרים, ממסופוטמיה ומהים האגאי וכן באמנות יוונית ורומית. בחלקו השני של הקורס נעסוק באמנות בימי הביניים, ברנסנס ובבארוק. הקורס יקנה כלים לניתוח יצירות אמנות וילמד למקמן במרחב גיאוגרפי, היסטורי ותרבותי, תוך היכרות עם סגנונות משתנים ואמנים בולטים. הבנת תולדות האמנות ברצף היסטורי תקנה בסיס להעמקת ולהעשרת היצירות של האמן העכשווי.

306

עקרוניים המלווים ומאירים את תולדותיה: מזרח או מערב, "כאן" או "שם", מקומיות או אוניברסאליות, לאומיות או היפוכה, "יחד" או יחיד, שורשים או נדודים, יהודים או ישראלים.

תקשורת חזותית

מבוא לפרסום

2 ש"ס, 1 ז, יום א' 18:00-16:30
רויבו

הקורס יערוך לתלמידים היכרות רחבה ובסיסית עם עולם הפרסום. בעזרת מספר רב של דוגמאות למסעי פרסום בולטים מכל הזמנים, מכל העולם, יקבלו התלמידים מושג ציורי וחי על המציאות היום-יומית בתעשיית הפרסום ויצטיירו ב"כלי העבודה" המשמשים היום את בעלי המותגים המובילים ואת חברות הפרסום המובילות. הקורס יציג ויאפיין את סוגי השחקנים במרחב, את קשרי הגומלין ביניהם ואת המוטיבציות המכתיבות את דפוסי פעולתם ובמיוחד בניה תחזוקה וניהול של מותגים בעלי ערך מותג גבוה. התלמידים ילמדו להכיר את תהליכי החשיבה, התכנון והביצוע המאפיינים את הקמפיינים הפרסומיים המקצועיים שבמרכזם תרגום של אסטרטגיה פרסומית לרעיונות יצירתיים.

הקורס יעסוק בין היתר בתהליכי העבודה הנכונים, בהבנת הקמפיינים המשולבים, באפיין ז'אנרים בפרסום, בהיכרות עם המדיה ובמגבלות החוק המוסר והאתיקה. בחלקו האחרון יעסוק הקורס בטכנולוגיה ופרסום ויצג את המודלים החדשים של התקשורת השיווקית בעידן של המדיה החדשה.

עיצוב תעשייתי + עיצוב קרמי וזכוכית + צורפות ואופנה

עיצוב המאה ה־21 ומקורותיו

2, 1700 ש"ס, 1 ז, יום א' 18:00-16:30
ד"ר אורי ברטל

הקורס "עיצוב במאה ה־21" יסקור מגמות, תיאוריות, תערוכות ומעצבים מובילים בשדה העיצוב העכשווי. הקורס יציג הקשר בין מוצרי העיצוב לבין מגמות

307

למהלכים נקודתיים, בין ניאו לנוסטלגיה, בין השראה להתכתבות ובין מותר לאסור.

בעזרתם של הדוגמאות, התופעות ומקרי הבוחן שיוצגו במהלך הקורס, נעמוד על מורכבותו האפשרית של המהלך: למן הבחירה במקור/ות ההשראה, דרך ההחלטה על אופן ה"שימוש" שנעשה בו/ בהם וכלה באופן שבו אלו מאפשרים את כינונה של יצירה מקורית.

פילוסופיה/קולנוע

9401224, 2 שנת, 2 ש"ש, 4 ז, יום א' 12:00-10:30
ד"ר דבור פימנטל

האם פילוסופיה יכולה לומר משהו בעל ערך על קולנוע? האם הקולנוע יכול לשאת מסרים פילוסופיים? בקורס נבחן את נקודת הממשק בין הפילוסופיה לקולנוע, ונחשוב על במאים כעל פילוסופים ועל פילוסופים כעל במאים. בהקשר זה, נבחן את האופן שבו נחשב מושג הממשי (The Real) בפילוסופיה, כמו גם את מופעיו בסרטים. בתוך כך נקרא טקסטים משל אפלטון, קאנט, בנימין, ניטשה ובודריאר.

אדם ומותג בפרספקטיבה שיווקית ופסיכולוגית

9401242, 2 שנת, 2 ש"ש, 4 ז, יום א' 12:00-10:30
פרופ' אריאל כנפו, סיגל כנפו

הקורס ישתמש בידע מתחומי השיווק והפסיכולוגיה החברתית, האישיותית וההתפתחותית כדי להבין את הקשר בין אדם למותג. בסמסטר השני נבקש מהתלמידים לבצע פרויקט חקירתי של ניתוח קמפיין או מחקר התנהגותי-פסיכולוגי. הרעיון הוא לתת יד לחופשית יותר בסמסטר השני כדי שתבוצע עבודה בעלת משמעות אישית.

האמנות הפלסטינית: חיפוש אחר זהות

9401244, 2 שנת, 2 ש"ש, 4 ז, יום א' 12:00-10:30
ד"ר חוסני אלח'טיב שחאדה

הקורס יעסוק בהתפתחות האמנות הפלסטינית מראשית המאה ה־19 ועד ימינו, עם דגש על האמנות הפלסטינית העכשווית. הוא יתבסס על הצגת יצירות מתחום האמנות

תרבותיות, כלכליות, חברתיות, תקשורתיות ואסתטיות. בכך יציע הקורס מבט רחב על היסודות השונים היוצרים את תרבות העיצוב במאה ה־21 ואת מקומו והשפעתו בחברה העכשווית. הקורס יציג מעצבים שונים הפועלים כיום ואת יחסם לסוגיות חברתיות כמו המשבר הכלכלי, המודעות האקולוגית, העידן הוירטואלי, הממשק בין שוק האמנות לשוק העיצוב. כמו כן יציג הקורס את הסוגות האסתטיות השונות הרווחות כיום בעולם העיצוב. תוך הצגת השיח החדש יעורר הקורס דיון בנוגע למקומו של העיצוב במאה ה־21 לא רק כמשקף את החברה ואת רוח התקופה, אלא גם כמכשיר בעל עוצמה תרבותית, היוצר אידיאולוגיה חדשה המשפיעה על הדרך בה אנו תופסים את עצמנו ואת העולם סביבנו.

שנה ב'

פרוסמינר – חובה

עליכם לבחור פרוסמינריון אחד מהרשימה להלן:

מרנסנס לרטרו – על מחווה, ציטוט ותחייה באמנות ובתרבות החזותית

9301625, 2 שנת, 2 ש"ש, 4 ז, יום א' 12:00-10:30
ד"ר נעמי מאירי־דן

הפרו"ס יוקדש לעיון במתח המובנה בתרבות ובשיח התרבות בין עבר להווה ובין מקור למקוריות. יש ודווקא הניכוס המודע והמוצהר של מרכיבים כלשהם מ"המאגר" האינסופי של האמנות הוא שמאפשר העמדה של תוצר חדשני ושל מסר ייחודי, הנטועים בהוויית הכאן והעכשיו (הקולקטיביים והאישיים כאחת).

במהלך הקורס נבחן את התופעה המורכבת לדורותיה (למן העת העתיקה ועד ימינו, לאו דווקא בסדר כרונולוגי) ולגילומיה (באמנות ה"גבוהה" כבתרבות ה"פופולארית"). ננתח את המשותף והייחודי למונחים שונים, דוגמת מחווה, ציטוט ותחייה (או רנובציו, רנסנס, ניאו, קאמבק ורטרו), וגם השראה, פרודיה, סאטירה, פסטיש, חיקוי, העתקה וזיוף. ננסה להבחין בין מחווה לניתוח המיתוס (ושחיתתה של "הפרה הקדושה"), בין תחייה להישרדות, בין תופעות גורפות ("טרנדיות")

שימור והרס, בהקשר שיובא כאן, אינם אלא הביטוי הפיזי הבסיסי ביותר לתהליכים של הנצחה והשכחה בהתאמה.

פרוסמינריון זה יסקור את המודלים התיאורטיים הנוגעים להענקת ערך ל"דברים", הגדרת הראוי לשימור, אידיאולוגיות ואסטרטגיות שימור, כמו גם אידיאולוגיות של הרס מכוון.

דינמיקה זו של שימור והרס של מורשת חומרית מלווה את ההיסטוריה האנושית לכל אורכה. מקרי הבחון, עם זאת, יתמקדו בעיקר בביטויים מודרניים/בני זמננו של התופעה, כמו לדוגמה: שימור והרס של המורשת הנאצית/פאשיסטית; שימור והרס של המורשת הקומוניסטית בגוש הקומוניסטי המתפרק; שימור והרס במשטרים טוטאליטריים נופלים (עיראק של סאדם); הרס על רקע דתי (פסלי בודהה והטאליבן); איקונוקלום מודרני בישראל; עימותי שימור בין ילידים לכובשים (בני המאה מול ההיספנים באמריקה התיכונה); ביטויים של שימור והרס בעימות הישראלי(יהודי)-ערבי (הן בתחומי ארץ-ישראל והן במדינות ערב); "הרס עצמי" (ימית וגוש קטיף).

תפיסות של חלל באמנויות: מושגים ותיאוריות

9401240, שנת 2, ש"ש, 4, ז"ז, יום א' 12:00-10:30
אביב לבנת

כל יצירת אמנות מתמקמת בחלל והחלל מתמקם בתוכה; ציור, פיסול, צילום, מיצב, וידאו, תנועה, מכנה ארכיטקטוני או פואטי, כלי מעוצב, פריט לבוש או יצירה מוסיקלית – כל תחום על איכויותיו ומאפייניו הייחודיים משקף גם מימד חללי. כשאנו בוחנים מערכות יחסים אלו מתגלה בפנינו מרחב חשיבה 'חללי' מורכב ומאתגר. זהו מרחב שבו הפיסיקה, הפילוסופיה, הסוציולוגיה, הפסיכולוגיה ושאר דיסציפלינות מדעיות מחד והומניסטיות מאידך, תורמים להעמדת 'ארגו כלים' מתאים לחקירת מכלול הקשרים שבין אמנות לחלל.

יוצגו מושגים על רצף היסטורי לצד הקשרי השיח העכשוויים המתכתבים עימם, החל ממושג chora האפלטוני וכניסתו לשיח הארכיטקטוני עם דרידה

המוות בתרבות המערב

9401209, ש"ש, 4, ז"ז, יום א' 12:00-10:30
ד"ר אשר סלה

המוות הינו האירוע הטבעי ביותר אך גם תופעה תרבותית רבת משמעות בחייהם של בני האדם. הקורס יציג את התפתחות הגישות השונות כלפי המוות בהיסטוריה האירופאית משקיעתה של התרבות היוונית והרומית עד המאה ה-20, בעזרת פרשנות של העדויות האיקונוגרפיות של האומנות המערבית, מהציור ועד אדריכלות בתי קברות. כמו כן, ננתח קטעי פרוזה ושירה ומסמכים כגון צוואות, מצבות וכו'. על סמך המחקרים החלוציים של פיליפ אריאס, אדגר מורן ומישל פוקו נתחקה אחר תולדות המוות מהנוכחות של נושא האבל בהגות המערבית ועד הסתרת המוות בציוויליזציה הפוסט מודרנית. בנוסף, נעקוב אחר ההתפתחות של כמה topoi וסימבולים בתרבות המערבית בשני המילניומים האחרונים, כגון: מחול המתים, נישואי העלמה והמוות הגולגולת ושעון החול ואחרים.

מוזיקה, ארכיטקטורה, זמן, חלל

9400236, ש"ש, 4, ז"ז, יום א' 12:00-10:30
ד"ר יעל כדורי

ארכיטקטורה ומוזיקה הן אולי שתי האמנויות הרחוקות ביותר. הראשונה – חומרית ונטועה היטב בעולם המעשי, ואילו השנייה – רוחנית ומופשטת. עם זה, ארכיטקטורה ומוזיקה הן גם קרובות מאוד: שתיהן הן לרוב אינן ייצוגיות אלא מתרכזות בצורניות טהורה, ושתיהן רגישות לשאלות של יחסי זמן וחלל, אקוסטיקה ויחסים מספריים. הקורס יעסוק בהשפעת הזיקה שבין מוזיקה, סאונד וארכיטקטורה על האמנויות היפות החל מתחילת המאה ה-20 ועד ימינו. במהלכו נבחן דוגמאות נבחרות לאופן שבו מוזיקה המוזיקה את המחשבה הארכיטקטונית כפי שזו באה לביטוי לא רק בתכנון מבנים כי אם גם בציור, בעיצוב חלל לתיאטרון, במיצבים, במוזיקה אקספרימנטאלית, בעבודות סאונד וביצירות תלויות חלל ספציפיות.

ההשתתפות בפרו"ס אינה מותנית בידע מוקדם במוזיקה.

ואייזנמן, דרך מושגים ותיאוריות חלליות אצל אריסטו והניאור-פלטוניסטים, יצחק לוריא, קאנט, פרויד, איינשטיין, היידגר, וויניקוט, פוקו, בשלארד, בובר, דרידה, דלו ורנסייר.

ההיבטים הפילוסופיים ייבחנו למול ביטויים אמנותיים תואמים מקורפוס האמנות לאורך ההיסטוריה. הקורס יעודד 'חקירה חללית' בתחומי היצירה השונים של המשתתפים מהמחלקות השונות בצלאל אשר תתגבש לעבודת סיום הקורס ותתועד.

קולנוע דיגיטלי עכשווי

9401239, שנת 2, ש"ש, 4, ז"ז, יום א' 12:00-10:30
אוהד לנדסמן

פרו"ס זה יעסוק בהשפעתן של טכנולוגיות דיגיטליות על התיאוריה והאסתטיקה של הקולנוע העכשווי, ויבחן דרכים חדשות להרחבת הגדרתו של המדיום הקולנועי בעידן הדיגיטלי. בחלק הראשון נדון בסוגיות תיאורטיות, כגון מהות ההבדלים בין הדימוי הדיגיטלי לבין הדימוי הפילמאי, טבעם ומקורם של החזונות האפוקליפטיים והדיסטופיים בדבר "מותו של הקולנוע", והצורך לבחון את "החדש" אל מול "הישן". בחלק השני נתמקד בהשלכות השונות של מיזעור והתניידות המצלמה הקולנועית (וידאו דיגיטלי והיידיפנישן) ונבחן כיצד יוצרי הקולנוע העצמאי (לינץ', סודרברג, פון טרייר) מפיקים את המיטב מהאפשרויות של הטכנולוגיות החדשות. בחלק השלישי נבחן כיצד משתנות אומתחדשות אסטרטגיות התייעוד בעידן הדיגיטלי, ונדון בפרקטיקות תיעודיות דומיננטיות, כגון ההתקרבות והאינטימיות המחודשת עם הסובייקט, ההכלאה בין בדיון למציאות, הקולנוע התייעודי האינטראקטיבי והאנימציה התייעודית. בחלק הרביעי והאחרון ננסה להעריך את תרומתן של הטכנולוגיות הדיגיטליות לקולנוע ההוליוודי המסחרי על ידי דיון ביקורתי בתופעות מתחדשות, כגון ה-CGI והתלת מימד. יוקרנו קטעים מתוך סרטים כגון "פרויקט המכשפה מבלייר", "אינלנד אמפייר", "החגיגה", "רוקדת בחשיכה", "אוואטר", ועוד.

אליס בארץ הפלאות

9401206, **שנתי**, **2 ש"ש**, **4 ז"ז**, **יום א' 14:30–16:00**
ד"ר ברוך בליך

מטרת הפרו"ס לעשות היכרות עם הסיפור 'אליס בארץ הפלאות' וסיפורים אחרים של לואיס קרול, וזאת על רקע מושגי יסוד בתרבות ההמונים, שעוצבו כאמצע המאה ה־19, ואשר חלחלו לתרבות הפופולארית של המאה העשרים. לצד קריאת הסיפור נעשה היכרות עם מושגי הפרשנות שליוו את הסיפור, החל מפרשנות ספרותית־טכסטואלית, דרך הפרוש הקולנוע והאנימציה ועד לפרוש הפסיכואנליטי, אשר ניתנו לסיפור זה ולסיפורים אחרים שפורסמו במקביל. ננסה לעמוד על הממד התקשורתי של הסיפור – כיצד 'מעביר' קרול את רעיונותיו ונבדוק את מידת ההסוואה בה הוא נוקט כדי להשמיע את הביקורת שלו כלפי התרבות והחברה הויקטוריאנית. בתוך כך נבדוק אמצעי תקשורת נוספים, עם דגש מיוחד על הקריקטורה והאנימציה, גם כן מתוך כוונה לבחון את 'כוחם' הביקורתי.

איקונוגרפיה נוצרית

9401200, **שנתי**, **2 ש"ש**, **4 ז"ז**, **יום א' 14:30–16:00**
ד"ר גל נטורה

הקורס יעסוק בעולם הדימויים הנוצרי כפי שהוא בא לידי ביטוי ביצירות אמנות שנעשו מראשית ימי הביניים ואילך. דגש מיוחד יושם על השימוש באיקונוגרפיה הנוצרית באמנות המודרנית והעכשווית, בארץ ובעולם. נפתח בדיון בסוציולוגיה של הדת, ולאחריו נעסוק בהרחבה בהיסטוריה של הנצרות מראשיתה. כמו כן נעסוק במקורות הכתובים, הליטורגיים וההיסטוריים אשר שימשו בסיס ליצירה היויואלית. לאחר מכן נדון במפורט במספר דמויות מרכזיות כמו ישו, מריה, יוחנן המטביל, מריה מגדלנה וקדושים אחרים, וכן בתמות חוורות שונות (כמו הסעודה האחרונה, הצליבה, יום הדין האחרון ועוד). בסוף הקורס נצפה בחלק מהסרט "הפסיון" של מל גיבסון.

מכשפות, צוענים ומשוגעים: ה"אחר" באמנות

9400234, **שנתי**, **2 ש"ש**, **4 ז"ז**, **יום א', 14:30–16:00**
ד"ר גיא טל

הפרוסמינר עוסק בדמותו של ה"אחר" בחברה האירופית כפי שתוארה באמנות של השנים 1800-1300. באותה תקופה לא חלו כללי האתיקה של נכונות פוליטית (politically correct): מיעוטים של גזע, דת ומגדר, כמו גם אנשים שונים מבחינה חיצונית ונפשית, נדחו, הושפלו, הושמו ללעג, עברו דמוניזציה, נרדפו ואף הוצאו להורג. מוסלמים ויהודים נחשבו לכופרים, רווקות ואלמנות הורשעו כזונות וכמכשפות, הומואים נודעו כסודומיטים, וגמדים שימשו בחצרות המלוכה כיצורי שעשוע. בתהלוכת האוטסיידרים שתוצג בקורס צועדים גם נכים ומשוגעים, צועניות וקבצנים, נשים ששולטות בגברים, פושעים ותליינים, קניבלים ואמריקאים, ואפילו ילדות שמנות ונשים מכוערות.

אמנות לאחר הפוסט־מודרניזם

9401227, **שנתי**, **2 ש"ש**, **4 ז"ז**, **יום א' 14:30–16:00**
ד"ר איגור ארונוב

החל מן הדאדא של שנות ה־20 וה־30 ובמהלך התפתחותה של התפיסה הקונצפטואלית לאחר מלחמת העולם השנייה, התחזקה באמנות המערבית רטוריקה פוסט־מודרנית של אירוניה, סקפסיות וציניות. רטוריקה זו הנתמכת על ידי שוק אמנותי במיוחד משנות ה־90, מצביעה על חוסר אמונה באמת האמנותית המוחלטת. מה היא האלטרנטיבה לאירוניה פוסט־מודרנית? מה הם ההתפתחויות והאסטרטגיות האמנותיות המחפשות דרכים אחרות לרבות מערבית עתידית? מה הוא האופי של תרבות עתידית 'אחרת', שאליה מובילים החיפושים האנטי־פוסט־מודרניים? מה הוא ה'מיתוס' של אמנות העתיד? נדון בשאלות אלה תוך כדי ניתוח השוואתי של גישות מודרניסטיות, פוסט־מודרניסטיות ואלטרנטיביות.

המחלקה להיסטוריה ותיאוריה

אמנות, יהדות ומודרנה

9401238, **שנתי**, **2 ש"ש**, **4 ז"ז**, **יום א' 14:30–16:00**
ד"ר רונית שטיינברג

בשנים האחרונות, כחלק מתפיסת עולם רב תרבותית, מתעורר עניין מחודש גם באמנות בעלת זיקה יהודית. תחרות העיצוב "סוכה סיטי" שהתקיימה במנהטן בשנת 2010 וזכתה ל־600 הצעות, הגבירה את המודעות לנושא. בקורס זה נבחן את קשרי הגומלין בין אמנות לבין יהדות בתקופה המודרנית. נדון באפשרות ובלגיטימציה להגדיר אמנות על פי מוצא/לאום/דת ונקשה על המושג "אמנות יהודית". יצירות אמנות מהמאה ה־19 ישמשו כמראה לקונפליקטים של זהות התקפים גם כיום. נכיר אמנות העוסקת בשואה, נשווה בין ההתרחשויות האמנותיות ביהדות ארצות הברית לסצנה האמנותית בישראל. בקורס נתייחס גם לאמנות עכשווית ולנוכחות הניכרת של אמנות פמיניסטית דתית כמו גם לאמנות המבטאת אמירה חברתית של "תיקון עולם". נקודת המוצא של הקורס היא אמנותית, לא נדרש רקע דתי.

זיכרון, סיפור, יצירה

9401241, **שנתי**, **2 ש"ש**, **4 ז"ז**, **יום א' 14:30–16:00**
ד"ר יונה וייץ

זיכרונות מציעים סקיצות אפשריות של עבר. הפרוסמינר עוסק בזיכרונות כסיפור, כיצירה גמישה, אישית וקבוצתית, המפגישה התרחשויות, אותנטיות ומדומינות, עם שפה המציעה פרשנויות ואלתורים, דימויים, הסמלות ואג'נדות מגוונות.

באמצעות היומן האישי החזותי דוגמת פרספוליס, maus וואלס עם באשיר, והקולנוע התיעודי מבקש הפרוסמינר להבין את ההתכתבות בין תודעת הזיכרונות לדינמיות של העכשווי, לפענח את האפקטיביות של רעיון העבר ביצירה של העצמי והקולקטיבי ולנסח את החיבורים האינטימיים והדיאלוגים הסבוכים בין החוויתי־אישי לקבוצתי התרבותי והפוליטי.

311

ירושלים בתקופת המנדט הבריטי

9400232, **שנתי**, **2 ש"ש**, **4 ז"ז**, **יום א' 14:30–16:00**
ד"ר רחל רפפורט

שלושים שנות המנדט הבריטי היו שנים מכריעות לחזותה הפיסית של ירושלים: הם מסמנים התחלת תהליך מורכב וכפול של מודרניזציה מואצת מצד אחד, והקפדה על שימור אופייה ההיסטורי מצד שני. השלטון הבריטי החדש הכריז על ירושלים שוב כבירתה של הארץ, לראשונה מאז ימי התנ"ך. מחוץ לעיר העתיקה, עיר חדשה צמחה והתפתחה: הוקמו שבע שכונות־גנים חדשות ונבנו בניינים מפוארים רבים. קבוצה ייחודית של דמויות בעלות מוניטין בין־לאומי רב באו להשתתף בתהליך השינוי הזה; מנהיגים, אמנים, מתכננים ואדריכלים בעלי חזון באו לעבוד ונשארו לגור בעיר; הרעיונות החלוציים ביותר בארכיטקטורה ובתכנון מצאו את דרכם לירושלים לשם ניסוי והגשמה. בקורס נסתמך על המחקרים הכי מעודכנים אודות תקופת המנדט, נתפעל מפעילותה הענפה של 'החברה למען ירושלים' בשיקום העיר העתיקה ובעידוד האומנויות, ונלמד על נפשות פועלות כגון רונלד טטורס, אריך מנדלסון, ריכרד קאופמן, א.ק. הולדיי ורבים אחרים. כמו כן נלמד על ציוני־הדרך של הארכיטקטורה בתקופת המנדט בעיר, כגון מוזיאון רוקפלר, האוניברסיטה העברית על הר הצופים, ספריית שוקן, בניין ה־י.מ.ק.א. מלון המלך דוד ורבים אחרים.

"גלגל המתגלגל מעצמו"?

מחשבות על הילד בחברה ובתרבות

9401243, **2 ש"ש**, **4 ז"ז**, **יום א' 14:30–16:00**
אהד זהבי

ניטשה אמר על הילד שהוא גלגל המתגלגל מעצמו – אז למה מנסים כל הזמן לגלגל אותו, לכוון אותו, להורות לו את הדרך? בפרוסמינר הזה נעמוד על היחס שלו זוכים ילדים וילדות באגפים שונים של החברה והתרבות: נבחן את התמונות שמציירות לנו הפסיכואנליזה והפסיכולוגיה ההתפתחותית, נברר מהן ההנחות שעומדות בבסיסן של גישות חינוכיות שונות ונקרא במבחר ספרי ילדים כדי לבדוק מהו דיוקן הילד שעולה מהם. אגב כך נשאל אם

יש בכלל דבר כזה, "ילד", ואיך ראוי להתייחס לכרייה האנושית בראשית ימיها.

הגוף כרוח האדם

2,771 ש"ש 4 ז"ז, יום א', 20:00–18:30

^{ד"ר שוש מרזל}

למרות שהאנושות חולקת את אותו הגוף, כל תרבות רואה אותו אחרת, ובעקבות זאת, גם מעצבת אותו בצורה שונה. לכן, מרבית החברות (בזמן ובמרחב) מחייבות את שינוי הגוף, ומיעוטן מקבלות אותו כפי שהוא. נרצה לבחון בסמינר זה מה עומד מאחורי הבדלי הגישות הללו. נדון בתפיסות התרבותיות הדרושות התעללות בגוף כנורמה חברתית, בהבדלי הדרישות הגופניות על פי המגדר, בביגוד מגביל וכואב בהתאם למעמד, בעיצוב הגוף המת, ועוד; לבסוף נבחן את הגורמים המביאים לשינוי וביטול נורמות אלה ביחס לגוף ולבושו.

שנה ב'

קורסי בחירה מבואיים וקורסי כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת. ש לבחור קורס אחד:

סמסטר ב'

"סלע קיומנו": פרקים באדריכלות קלאסית

2,1600814 ש"ס 1 ז"ז, יום א' 12:00–10:30

^{ד"ר גיא שטיבל}

מחום מחצבות גרניט אפור במצרים לקרירות של מעמקי מערות אבן גיר בארץ ישראל, עבור כחומת ענק בסקוטלנד ושערי ניצחון ברומא. הקורס יעסוק בנושאים הנקשרים לעולם הארכיטקטורה, האמנות והטכנולוגיה הקלסית או בגלגולם של אבן, טיח, מסטרינה, מחוגה, מכחול, צבע וזהב. במהלך הקורס נפרוס את ההיבטים הטכניים התרבותיים, החברתיים והפולחניים הנקשרים במבנים בעולם הקלאסי: בתים פרטיים וארמונות פאר, בנייני ציבור וקברים; נדון בעיצובם ומי היו המתכננים והבנאים האלמוניים.

312

אמנות יהודית וקבלה

2,2600805 ש"ס, 1 ז"ז, יום א' 12:00–10:30

^{ד"ר נדיון שנקר}

מבוא לעולם הספירות, הבריאה כמודל ליצירה אומנותית, האדם כשותף לאל, טבע ומעל לטבע, תורת הזמן והחלל, הכלי והאור, שפע והשראה, סוד האותיות, הסמלים היהודיים באמנות היהודית לפי תורת הנסתר, המשכן וכליו.

כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת:

קולה של המלה

2,2600825-0 ש"ס, 1 ז"ז, יום א', 12:00–10:30

^{אדליה חיטרון}

הקורס יתמקד ביחס שבין אמנות וטקסט, ובפרט במקומם של טקסטים אקדמיים בשדה האמנות. במהלכו, נבחן ונתרגל כמה תשובות אפשריות לשאלה מהי 'כתיבה אקדמית בסביבה יצירתית' – ביניהן הצבת שאלה, דיאלוג, פרשנות, ביקורת ואמנות – במטרה להעמיק יכולות קריאה, כתיבה וניתוח ולשכלל את האפשרויות העומדות בפני היוצר/כותב כבואו להציג עבודת אמנות משלו או משל אחרים.

נדון בעבודותיהם של בארת', בחטין', בובר, ג'יימסון וגדמר, כמו גם בטקסטים אוצרותיים עכשוויים. לאורם, נתבונן בטקסט כבמכלול פתוח – כלומר כזה המוותר, מחד, על 'עודפות הידע' של היוצר/כותב ביחס לעבודה ומפנה מקום לפלוראליות ולפרטיקולריות שלה, והמסוגל, מאידך, להקיפה ב'מבט מחוץ' ולאפשר הבעה של כוליות מסוימת.

חלקו הארי של הקורס יתנהל כפורמט של סדנא, המאפשר מקום רב יותר לתרגול. לאורך הסמסטר יגיש כל סטודנט תרגילים אחדים, בהיקף של עד עמוד כל אחד. כשליש מהשיעורים יוקדשו לדיון בתרגילים אלו באופן שידגיש סוגיות של מבנה, סגנון, משלב לשוני, עריכה וכו'.

המחלקה להיסטוריה ותיאוריה

כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: אהבה, סכנה ואתיקה בתרבות המערבית

1-2600825 ש"ס, 1 ז"ז, יום א' 12:00–10:30

^{יואב רנאל}

הקורס יעסוק בשיח על אהבה. דרך סקירה של טקסטים תרבותיים ננסה לפענח את הקרש הנפוץ בין אהבה לבין קטגוריות כגון סכנה, שיגעון, מחלה ומוות. הקשר הטרגי והרומנטי בין אהבה לבין קטגוריות אלו הוא אחד ממעיינות היצירה הפוריים ביותר בתרבות המערבית. נקרא ביצירות שונות, הן תיאורטיות והן אמנותיות וננסה להתחקות אחרי אופני ההתבססות, הפעלה וההטמעה של שיח זה; במקביל ננסה לנסח שיח חדש על אהבה, אשר נמנע מהגורל הטרגי שלה, ומציע את האהבה לא כסכנה אלא כאפשרות של אתיקה. בין הכותבים יהיו אפלטון, שיר השירים התנ"כי, רולאן בארת, מישל פוקו, אדגר אלן פו, אלתרמן, פרויד, מרגריט דיראס, לנגסון יוז, אלאן באדיו וכן ליאונרד כהן, ניק קייב, יוסי בבליקי וניל גיימן. ננסה לבחון את ההופעות של אותו שיח בו'אגרים שונים: שירה, מוזיקה פופולארית, ספרות, פילוסופיה, קולנוע וקומיקס, ולבחון את הקשר בין המדיום לצורת הופעתו של השיח. במקביל לעבודה התיאורטית נעסוק בלימוד של כתיבה אקדמית: מכתיבה של משפט ופסקה, עד לבנייתו של טיעון ביקורתי שלם וכתיבה של טקסט קיר ליצירות אמנות חזותית. תחום העיסוק דרכו יתורגל לימוד הכתיבה, יהיה החומר אשר נלמד בקורס.

כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: שיח שדה היצירה החזותית

3-2600825 ש"ס, 1 ז"ז, יום א' 12:00–10:30

^{שניא מעיין}

הקורס יבקש להקנות מיומנויות בקריאה ובכתיבה כפורמט האקדמי במסגרת השיח בשדה היצירה החזותית: מחקר, ביקורת ודיון בעולמו האישי של היוצר. במהלך הקורס ייחשפו הסטודנטים לשפה ולרטוריקה הייחודית של הכתיבה אודות התרבות החזותית דרך קריאה וניתוח של טקסטים רלוונטיים, כמו כן יתנסו בכתיבת טקסטים המציגים את רעיונותיהם האמנותיים. ננסה להבין מה מאפיין את הכתיבה המסאית והאישית בסביבה

313

היצירתית ומה מייחד את הפורמט האקדמי בכללו, על אמצעיו הרטוריים ועל מערכיו הפיגוראטיביים: כיצד מציגים נושא ומושאים בהקשרים של ייצוגי אמנות, וכיצד מזהים או חושפים את התמה של היוצר בטקסט; כיצד להשתמש בטענות התיאורטיות של 'האחר' בכדי לבסס ולנסח את טענותיי שלי וכיצד יוצרים מבנה רטורי קוהרנטי אשר יתן תוקף לקונספט / יצירה שברצוני להציג. השיעורים ילוו במטלות קריאה וכתיבה משיעור לשיעור וכן בהצגת מטלות הכתיבה לניתוח וביקורת כיתתיים. בסוף הקורס יידרשו הסטודנטים לכתוב 'טקסט קיר' לתערוכה עתידים שיקיימו במסגרת לימודיהם במחלקה.

מבוא למוזיאולוגיה

2,1600824 ש"ס, 1 ז"ז, יום א', 16:00–14:30

^{ד"ר שמוליק מאיר}

מוזיאונים, ממוסדות התרבות הוותיקים ביותר במערב, זוכים בעשורים האחרונים להתעוררות חסרת תקדים הן במישור הפילוסופי־אידיאולוגי־תקשורתי והן במישור האדריכלי־עיצובי.

מה הוא מוזיאון? מה היא מוזיאולוגיה? מה המשותף למוזיאונים השונים ובמה מתייחד מוזיאון האמנות מן המוזיאונים למדע, לטבע, להיסטוריה, לאתנוגרפיה וכו'?

הקורס מתמקד כפרספקטיבות השונות של חקר המוזיאונים והפרקטיקה המוזיאלית: ההגדרה המשתנה של המוסד ותפקידיו, ההיסטוריה של המוזיאונים, מקומם של המוזיאונים בקידום המחקר, בהנחלת מורשת ושימורה, בקביעתם של קאנונים תרבותיים ואף בהצבתה של עיר על מפת התיירות העולמית.

בין היתר, יעסוק הקורס בסוגיות הבאות: כיצד מתנהל המוזיאון בין מחויבויות אתיות לאילוצים כלכליים? כיצד הוא מתמודד עם מעמדו המשתנה של המבקר (כאורח/ צרכן/ שותף)? כיצד הוא שומר על מקומו הייחודי בעידן של תחליפים "וירטואליים"? מה הם יחסי הכוחות המתקיימים בעידן המודרני והפוסט־מודרני בין הקנקן (אדריכלות המוזיאונים) לבין מה שיש בו (המוצגים עצמם)?

מבוא לתורת הסיפור

16:00-14:30 2, ש"ס, 1 נ"ז, יום א'

ד"ר עודד מנדה לוי

מטרת הקורס היא להתוודע למושגי יסוד בתחום הפואטיקה של הסיפורת. הקריאות הפרשניות תעשינה תוך הדגמת תפקודם של מושגי היסוד ודרכי השימוש בהם במסגרת האינטרפרטציה של יצירת הפרווה הבדיונית. המוקדים העיקריים בקורס:

- עלילה ומבנה: אירועים ודרכי קישורים, תבניות הסיפור, מוטיבים, תהליך הקריאה ברצף מול הקריאה ה'מרחבית', סדר הטקסט כקובע משמעות, המבנה המיוחד של המציאות בסיפורת וקשריה עם הלשון, יחסי הגומלין בין טקסט לבין תהליכי ההבנה של הקורא, מילוי פערים.
- הדמות הספרותית ואופני עיצובה: מושג הדמות, סוגי דמויות ותפקודן ביצירה, דרכי אפיון (ישירות, עקיפות ומקבילות), דרכי העיצוב של חיי הנפש.
- המספר ונקודת התצפית: סוגי מספרים, דרכי המסירה: מבע משולב, נקודת תצפית, המספר והפרספקטיבות שלו, מהימנות ואי-הימנות.

במהלך הקורס יידונו במידת האפשר נושאים נוספים בתורת הפרווה: זמן ומרחב, מרכיבי הסגנון הסיפורי ועוד. לצד דיונים תיאורטיים תוצגנה פרשנויות מדגומות של מבחר סיפורים מן הסיפורת העברית והכללית. בחלק מן הסיפורים תיעשה 'קריאה צמודה' שמטרתה לתרגל ולפתח את כושר האינטרפרטציה של משתתפי הקורס.

ארכיטקטורה באמנות המאה ה-20

16:00-14:30 2, ש"ס, 1 נ"ז, יום א'

יז' מיכלוביץ'

הקורס יעסוק באמנים במאה ה-20 שהפכו את הארכיטקטורה למוקד עשייתם האמנותית. בין הנושאים שיידונו: הארכיטקטורה הקיימת כחומר גלם של לאמנות; בניית דגמים של אובייקטים ארכיטקטוניים אובייקטים אמנותיים; אמנות הגוף והארכיטקטורה ועוד לצד אמנים העוסקים בארכיטקטורה כאובייקט תלת-מימדי, נדון גם בייצוגים אחדים של ארכיטקטורה בציור ובצילום. לצד אמנים זרים נעסוק גם באמנים ישראלים.

כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת:

מן הרעיון אל המוצג

16:00-14:30 2, ש"ס, 1 נ"ז, יום א'

הילה זקסנברג

במהלך הקורס נבדוק את השימוש בטקסט כחלק בלתי נפרד מתהליך היצירה ונפתח כלים מעשיים לכתיבה בסביבה יוצרת. טקסטים מתחומי תרבות הצריכה, החפץ והמוצר יתוו את תכני הקורס. יחד, נבחן את השפעתם של חומרים כתובים כגון קטלוגים, מאמרי ביקורת והצהרות אומן על העשייה ההיסטורית והעכשווית בעולם החפץ והמוצר. נחזור ליסודות הכתיבה, נעבור על השלבים בבניית טקסט המלווה מוצג ונשכלל את היכולת לקרוא טקסט באופן ביקורתי. הקורס יהווה תמיכה לתהליך היצירה האישי של הסטודנט אשר ימליל וימשיג את התפתחות הרעיון עד הפיכתו למוצג.

כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת:

הפואטיקה של המרחבים: קריאה

ביקורתית בחלום האמריקאי

16:00-14:30 2, ש"ס, 1 נ"ז, יום א'

יאב רונאל

הקורס יעסוק במטפורה, ברעיון ובפרקטיקה של החלום האמריקאי, דרך התבוננות ביצירות ספרות, פילוסופיה, קולנוע, טלוויזיה וקומיקס (בין היוצרים וההוגים: ז'אן בודריאר, ג'יל דלו, תום ווייטס, לנגסטון יוז, וולט וויטמן, ברוס ספרינגסטין, הרמן מלוויל, ריימונד קארבר, אליזבת' בישופ ועוד). הקורס יבחן את הפער בין האידיאל האוטופי של אומה שהיא כל העולם, לבין ההיסטוריה ההרסנית של ארה"ב, וכשלונה לממש את החזון הדמוקרטי שלה. נבחן את כוחו של הרעיון של החלום האמריקאי, והמרחב האינסופי של האמריקות על האפשרויות והפוטנציאל שהוא מעמיד; נתבונן ככשלונות של רעיון אוטופי זה במחיר הכבד עליו הוקמה הדמוקרטיה האמריקאית ובשאלת התקווה העולה, אולי, עדיין מתוך עצם הרעיון של אמריקה. במקביל לעבודה התיאורטית נעסוק בלימוד של כתיבה אקדמית: מכתביה של משפט ופסקה, עד לבנייתו של טיעון ביקורתי שלם וכתיבה של טקסט קיר ליצירות אמנות חזותית. תחום

העיסוק דרכו יתורגל לימוד הכתיבה, יהיה החומר אשר נלמד בקורס.

בין היש לאין: עיונים במחשבה

הבודהיסטית והמזרחית

18:00-16:30 2, ש"ס, 1 נ"ז, יום א'

ד"ר אביתר שולמן

קורס זה יבקש להקנות היכרות ראשונית עם עולם המחשבה האסייתי, ובעיקר עם זה הבודהיסטי. הקורס יתמקד בעיקרי המחשבה הבודהיסטית כפי שאלה התפתחו בהודו הקדומה, ויבחן כיצד עקרונות אלה פותחו ועובדו בהודו, סין וטיבט, בדגש מיוחד על תורת ה'ריקות' של נאגארז'ונה ועל הזן-בודהיזם. תשומת לב ממוקדת תוקדש להנחיה בדבר היישום המעשי של הפילוסופיה הבודהיסטית במדיטציה. הקשר בו נבחן גם את השימוש באמנות לשם עיצוב החוויה המדיטטיבית. כמו כן, נתבונן בדמות הבודהה ובמשמעותו עבור התרבויות האסייתיות, ונראה אלו ערכים ועקרונות היה חשוב לבודהיסטים לסמל בציור ובפיסול. נשקיע גם בבחינת מערכת היחסים בין המחשבה הבודהיסטית לפילוסופיות אחרות בהודו ובסין, ובעיקר לקשר האינטימי בין הבודהיזם להינדואיזם ולדאואיזם.

שנתי

לקויי למידה ויצירתיות

16:00-14:30 2, ש"ס, 2 נ"ז, יום א'

שלי הרשקו

הקורס יתמקד בקשר שבין לקויי למידה ליצירתיות ובהפיכת הליקוי ליתרון בתהליכי היצירה. הקורס יעמיק את הידע בתחום לקויי הלמידה ויסייע לסטודנטים בתחומי הידע הנדרשים מהם באקדמיה. הקורס יעסוק, בין השאר בהשפעת לקויי הלמידה על תהליכי היצירה, בקריאת טקסטים אקדמיים וחזותיים באמנות עכשווית, הבנתם וניתוחם, שחרור מחסום הכתיבה, אסטרטגיות למידה, הבנת שפת האמנות וניתוח הרציונל העומד מאחורי עבודותיהם של הסטודנטים. הקורס ישלב טקסטים חזותיים, הרצאות אורח וביקורים במוזיאון.

ההרשמה לקורס פתוחה אך ורק לסטודנטים משנים א' וב' אשר הגישו אבחון עדכני למשרד דקנאט הסטודנטים.

שנים ג'-ה'

שנה ג' ארכיטקטורה

קורס חובה, סמסטר א':

זרמים ומגמות בהיסטוריה האדריכלית

שלאחר מלחמת העולם השנייה

18:00-16:30 2, ש"ס, 1 נ"ז, יום א'

אדר' אורין שחר

בקורס זה נפענח את האופן בו משתקפים תהליכים היסטוריים שהתהוו בעולם בעשורים האחרונים, בשפה ובשיח האדריכליים. נקודת המוצא להתבוננות זו נעוצה בתפיסה כי הסביבה האדריכלית היא סיסמוגרף רגיש המשקף שינויים חברתיים ותרבותיים, מעברים אידיאולוגיים, תמורות כלכליות והלכי רוח ומחשבה. קורס זה מהווה פרק המשך לסקירתה של ההיסטוריה האדריכלית מתקופות פרהיסטוריות ועד העידן המודרני והוא מתמקד בתקופה שלאחר מלחמת העולם השנייה ועד לראשיתו של המילניום השלישי. תחילתו של עידן זה בהתגבשותו של סדר עולמי חדש, המשכו בתהליכים של בניית זהות ואחריות בהתפרקותם של המוסדות הלאומיים המוכרים ועלייתם של כוחות כלכליים ולאומיים חדשים. ייחודו של פרק זמן זה נעוץ בהיותו מעין הווה מתמשך שעדויותיו זמינות עבורנו ומבנות את הסביבה המידית והמוכרת לנו.

הקורס בנוי לאורך ציר הזמן והוא משרטט את התהליכים השונים שהתהוו בתקופה זו תוך הקבלה בין אירועים היסטוריים מרכזיים, עולם המושגים התרבותי ומגמות תכנוניות ואדריכליות.

סמינרים – שנתיים

קולנוע מדבר ציור

2,9301635, ש"ש, 4 נ"ז, יום א' **10:30–12:00**

^{ד"ר חוה אלדובי}

כיצד הגדיר את עצמו המדיום הקולנועי מרגע היוולדו ביחס לאמנויות הפלסטיות, ולציור בפרט? נסקור חתך רחב של יצירות קולנועיות ונשאל כיצד הקולנוע, מדיום צעיר חסר קאנון והילה בראשיתו, "מדבר ציור" בשנותיו הראשונות, מהם השינויים המתחוללים עם גיבוש מעמדו כאמנות אוטונומית, ומה קורה בתהליך התרגום, או הטרנס־מדיאליזציה (transmedalization) מציור לקולנוע. בקורס יידונו ביטויים צורניים והיבטים תיאורטיים של המפגש בין ציור לקולנוע, תוך דגש על הקשרים תרבותיים והיסטוריים. נדרשת צפייה בסרטים הגלמדים וקריאת טקסטים תיאורטיים.

"אחרי אושוויץ": ייצוגים של היסטוריה וזיכרון השואה באמנות עכשווית ובקולנוע

2,9301654, ש"ש, 4 נ"ז, יום א' **10:30–12:00**

^{ד"ר אורלי שבי}

בסיום מלחמת העולם השנייה כתב הפילוסוף וחוקר התרבות תאודור אדורנו כי כתיבת שירה אחרי אושוויץ היא מעשה ברברי. האפשרות כי השמדת יהודי אירופה תהפוך לאובייקט אמנותי נתפסה על ידי אדורנו כטומאה, ובכך הפכה לשנויה במחלוקת ואף אסורה. אושוויץ (ושואת יהודי אירופה) הוא אירוע שלא ניתן לדון, לדמיין או לייצג מבלי להתיחס לקשיים הרבים שהוא מציב לכליי ביטוי תרבותיים ואמנותיים מוכרים. אמירה זו, אם כן, מהווה עד היום מעין ציווי ואף דיבר המנסח את הקריטריונים וההגבלות האתיות לייצוג אמנותי של השואה. בשיעור זה נדון וננתח את השלכותיה של קביעה זו על עולם האמנות הוויזואלית, ובניסיונות התיאורטיים והאמנותיים להתמודד עם הנושא.

מאז שנות ה־70 אנו עדים למבול של דימויים חזותיים העוסקים בשואה המגיעים בעיקר מסרטים וסדרות טלוויזיה, אולם גם מתערוכות רבות ועבודות של אמנים עכשוויים המתייחסים לנושא. העיסוק הגובר

316

בשואה אינו רק מעמיד בשאלה את הפרדיגמה הייצוג לאושוויץ כפי שניסח אדורנו, אלא מעלה לדיון שאלות על ייצוגים של כוח, זיכרון והיסטוריה. הניסיון בסמינר זה יהיה למפות את דרכי ההתייחסות לאירוע בעולם האמנות מסוף מלחמת העולם השנייה ועד ימינו, מתוך דגש על ההיבטים האתיים, האסתטיים ופוליטיים של הזיכרון.

הפיתוי החזותי: פרסום יפני

2,9401225, ש"ש, 4 נ"ז, יום א' **10:30–12:00**

^{ד"ר אורי ברטל}

הפרסום היפני העכשווי הינו תוצר מובהק של חברה בעידן הגלובליזציה המערב בתוכו אסתטיקה יפנית ומערבית כמו גם אסתטיקה גבוהה ונמוכה. אסתטיקה פוסט־מודרנית זו משמשת ביפן כיסוד לתקשורת חזותית. הקורס ינסה להבהיר מדוע וכיצד, יוצאת האסתטיקה המצויה במערב בגלריות בלבד, לרחוב ומשמשת את תקשורת ההמונים כמבע חזותי מפתח בתקשורת שיווקית.

הקורס יבחן את הקשר בין פרסום, תקשורת ותרבות, כיצד נבנית משמעות בתוך כרות פרסומת, ומקומה ותרומתה של התקשורת החזותית כאמצעי שיווקי. חלקו השני של הקורס יתמקד ביוצרים שונים ביפן (סייטו מאקוטו והצ'ירו סווקוי), כיצד מפרסמים מוצרים/תחומים שונים ביפן (אופנה, רכב, אלוכהול), במערכות ההתייחסות הבונות משמעות למוצרים שונים בפרסום היפני (מגנה, אמנות עכשווית ומגדר) ובטיפוגרפיה יפנית (מבנה השפה, קליגרפיה וטיפוגרפיה עכשווית).

העיר הגדולה: מרחב, זהות, טקסט

2,9301613, ש"ש, 4 נ"ז, יום א' **10:30–12:00**

^{ד"ר עודד מנדה לוי}

הקורס יעסוק בסוגיות מרכזיות כמחשבת העיר הגדולה כמרחב פיסי־ארכיטקטוני וכמרחב אנושי. תתברר הסוגיה העקרונית של ייצוג עיר גדולה בטקסט הספרותי, אפשרויות הייצוג, מגבלותיו וגישות יסוד במיפוי התמה העירונית. בשלב זה נשלב עיון ביצירות עקרוניות מן הספרות הכללית. בהמשך נתאר מהלך אבולוציוני של

המחלקה להיסטוריה ותיאוריה

השתנות דרכי הופעתה של העיר הגדולה בסיפורת העברית החל מן המחצית השנייה של המאה ה־19 ועד אמצע המאה ה־20. השתנו בדרכי עיצוב המרחב, בעמדות האידיאולוגיות כלפי הנוכחות של העיר ובמעמדו של היחיד, נקודת התצפית שלו ועמדתו בדיאלוג עם הסביבה האורכנית.

פילוסופיות של עיצוב

2,814, ש"ש, 4 נ"ז, יום א' **10:30–12:00**

^{ד"ר מיכל פופובסקי}

בסמינריון "פילוסופיות של עיצוב" נבחן את אמינותן של הנחות רחבות היקף הטוענות כי "היום הכל עיצוב, החל מאדריכלות ואמנות ועד לג'ינס ולגנים" * . תוך בירור פירושיהם השונים של המונחים "עיצוב" ו־"מעצב/ת", נפרק את ההגדרות רחבות ההיקף לגורמים ונראה כיצד שדה העיצוב מורכב ממערכות שונות. נלמד לקשר בין תורת המערכות לבין הקשרים אידיאולוגיים, חברתיים, כלכליים, תרבותיים; נלמד להכיר, לזהות ולנתח זרמים מודרניים ופוסט־מודרניים – 'אקולוגיה' ו־בר קיימא – [sustainability] – ננתח עבודות של מעצבים ובכך גם נלמד להפיק תועלת מקצועית מתורת המערכות.

התרבות והאמנות של האלביתי – חקירה בעקבות פרויד ולאקאן

2,9301639, ש"ש, 4 נ"ז, יום א' **10:30–12:00**

^{ד"ר יצחק בנימיני}

בסמינר נבחן את הקטגוריה הפרוידיאנית של "האלביתי" (המעיק, המבהיל, המבעית) ועד כמה היא מצליחה להסביר תופעות באמנות, בתרבות ובקולנוע של המאה ה־20 החל מהאוונגרד הסוריאליסטי, דרך היצ'קוק ועד להקת לייבאך הסלובנית הפשיסטית/אנטי־פשיסטית. נבחן גם עד כמה קטגוריה זו רלוונטית לתרבות הקולנועית של המדע הבדיוני בכל מה שנוגע למפגש עם הסייבורג והרובוט, עם דמותו של הכפיל, הבובה דמוית אנוש. נקרא לשם כך ביצירתו החשובה והמורכבת של ז'גמונד פרויד "האלביתי". נעמיק את הקריאה שלנו באמצעות עיון בכתבי ז'אק לאקאן.

317

קולנוע, היסטוריה ופוליטיקה: המקרה האיטלקי

2,2301608, ש"ש, 4 נ"ז, יום א' **12:30–14:00**

^{ד"ר אשר סלה}

התוצרים האסתטיים שהתהוו באיטליה הפאשיסטית לא נחקרו בהעמקה עד לעשור האחרון. קורס זה מתכוון לבחון את הקולנוע שנוצר באיטליה עצמה בתקופתו של מוסוליני (1922-1945) ואף לאחר קריסת הפאשיזם האיטלקי. חלקו הראשון של הקורס יוקדש לעידן הפאשיסטי. ייחודה של הדיקטטורה האיטלקית נובע מכך שלמרות שלטון היחיד של מוסוליני לא התהוותה באיטליה רק אמנות מגויסת. דגמים שונים שימשו בערבוביה גם בשיא שנותיה של הדיקטטורה. מה הם הדגמים השונים הללו וממה הושפעו? כיצד הם השתקפו בקולנוע? חלקו השני של הקורס יוקדש לקולנוע האיטלקי שהתהווה לאחר הפאשיזם, תוך התמקדות בניאור־ריאליזם אך גם בקולנוענים שפעלו בשנות השבעים ויצירותיהם הפכו את הקולנוע האיטלקי למיתולוגיה.

מוזיקה, סאונד, קול ודימוי במודרניזם ובאמנות עכשווית

2,9301619, ש"ש, 4 נ"ז, יום א' **12:30–14:00**

^{ד"ר יעל כדורי}

החל מתחילת המאה ה־20 שימשה המוזיקה מודל לאמנות טהורה בעיני תנועות אשר הולידו את האבסטרקט באמנות החזותית. הייתה זו תחילתה של מגמה אשר חתרה לעבר שבירת המחיצות בין האמנויות – מגמה כמוזיקה, סאונד, טקסט וקול.

בניסיון להתחקות אחר תהליך מרתק זה, יעסוק הסמינר ביחסי מוזיקה, סאונד, קול ודימוי באמנויות החזותיות ובאמנויות המופע, החל מהמודרניזם ועד ימינו. נבחן דוגמאות למוזיקליזציה של הציור, למוזיקה ויזואלית, ליחסי צליל ותמונה באנימציה ובקולנוע ול'סינסטויה' אודיו־ויזואלית. בצד הדיון ביצירות המתקיימות על המשטח הדרימימדי יעסוק הקורס בקשר שבין הנראה ובין הנשמע בצורות אמנות המתהוות בחלל

ואף בזמן אמת כמו מיצבי סאונד, אמנות טקסט־סאונד, פרפורמנס ארט, מחול מודרני ותיאטרון אקספרימנטאלי. ההשתתפות בסמינר אינה מותנית בידע קודם במוזיקה.

אמן: מיתוס ומציאות

2, 9301622 ש"ש, 4 ז"ז, יום א' 14:00-12:30

ד"ר איגור ארונוב

הקורס מתמקד בתפישות של דמותו האמן באמנות מודרנית, פוסט־מודרנית ועכשווית. השאלות המרכזיות של הקורס הן איך אמן רואה את עצמו ומביע את עצמו באמנותו מול איך הצופה והחברה תופשים את דמותו? מה היא משמעותו ומקומו של אמן בחברה? האם אמן יוצר גם מיתוס עצמי? איך שוק אמנותי משפיע על אמן ודמותו? מה הם יחסי גומלין בין דמותו "האמיתית" של אמן לבין דמותו בקונבנציות חברתיות, כגון "אמן כגאון ונביא", "אמן כקורבן של חברה", "אמן כשופט של תקופתו", "אמן טהור", "אמן מגויס" וכו'?

רעיונות מודרניים במדע ובפילוסופיה

של המדע

2, 810 ש"ש, 4 ז"ז, יום א' 14:00-12:30

ד"ר בועז תמיר

כיצד יראו פני העולם בעתיד הקרוב והרחוק? מהן הבעיות החברתיות, המשפטיות, הכלכליות והאקולוגיות שיעסיקו את האנושות בעתיד? שיבוט, ננוטכנולוגיה, התיישבות בחלל, מסע בזמן, תבונה ומודעות מלאכותית, מחשבים קוונטים ועוד. מהם חיים ומהי תבונה? מהו הסיכוי למפגש בין האנושות לתבונה זרה? מה יכולות להיות התוצאות של מפגש מעין זה? כמה זמן נותר לנו כאן, על פני כדור הארץ? אלה הם מקצת הנושאים והשאלות שיעסוק בהם סמינר זה.

הו מאמא! אמהות בראי האמנות

2, 9301624 ש"ש, 4 ז"ז, יום א' 14:00-12:30

ד"ר גל ונטורה

במהלך הקורס נבחן ייצוגים של נושא האימהות בתולדות האמנות, תוך בחינת מורכבות הנושא ומשמעויותיו השונות, הן ברמה החזותית, והן ברמה ההיסטורית

והתיאורטית. הקורס נחלק לשתי חטיבות: הראשונה תעסוק בנושא האלה האם, והשנייה תעסוק באימהות יומיומיות. דיוננו יפתח באמנות הפרה־היסטורית, תוך דיון בארכיטיפ של האם הגדולה ובהמשכיותו בתרבות המערב עד ימינו. לאחר מכן נתמקד במספר אימהות בולטות, ביניהן איזיס, חווה, לילית, הגר ומריה. במהלך דיון זה נעסוק בתפיסות היסטוריות וחברתיות של דמות האלה הקדומה למול האלה התנ"כית והאלה־האם בעולם הנוצרי, ובהשפעות של תפיסות אלה על הייצוגים החזותיים של הנושא. לאחר מכן נעבור לייצוגי אימהות בעידן המודרני: נתחיל בשינוי ההיסטורי שהתרחש במערב ביחס לנושא זה במחצית השנייה של המאה ה־18, ונבחן את השפעת השינוי על האמנות החזותית במאה ה־19. נסיים בייצוגי אימהות באמנות המודרנית והעכשווית, תוך דיון בגישות תיאורטיות, רפואיות ופסיכולוגיות לנושא זה.

מעל ומתחת לקליפה: אופנה וטיפוח

במדיה ובאמנות

2, 9401220 שנת, 2 ש"ש, 4 ז"ז, יום א' 16:00-14:30

ד"ר שושנה מרזל

בקורס זה נבחן כיצד אופנה, אביורי לבוש, איפור ועיצוב שיער משתלבים בתוך יצירת אומנות נאראטיבית. על ידי ניתוח פרטני של יצירות מייצגות, הלוקחות מז'אנרים שונים, נראה כיצד אביורים אלה מתפקדים בשני אפיקים: מחד, הריאליזם המובע בהם משריש את היצירה בזמן ובמרחב; מאידך, האביורים הללו גם כוללים פונקציות נאראטיביות: הם באים לאפיין את הדמות ואת התפתחותה בעלילה, יחד עם בניית המעטפת המעמדית־כלכלית שלה. בנוסף לשני אלו, הם גם מסייעים להביע עמדות סוציו־פוליטיות, כגון ביקורת חברתית, בניית אוטופיות, ועוד. אולם, לא בכל היצירות הלבוש מתפקד כפי שמצופה ממנו, וגם ל"סטיות" הללו יש משמעות רבה.

קראפט ועיצוב בתרבות חומרית עכשווית

2, 9301628 ש"ש, 4 ז"ז, יום א' 16:00-14:30

ד"ר ראובן זהבי

בשדה העיצוב הקראפט נמצא כראשית המאה ה־21 במוקדי תסיסה רבים: בין טכניקות עתיקות לטכנולוגיות קצה, בין אורנמנט לאנטי גלובליזציה, בין עבודת היד בסטודיו לייצור יחידני וקוטומיזציה – הוא כמובן חלק ממהלכים של קיימות ושל יחס ייחודי אל הפרט אל היוצר ואל הצרכן.

הסמינר מבקש לפתח דיון בקשר שבין עיצוב וקראפט מול עבודותיהם של יוצרים ויוצרות מעצבים ומעצבות בני זמננו. נעמיד את הפרקטיקה העיצובית בהיבטים חברתיים, מעמדיים וכלכליים. נרחיב פרספקטיבה תיאורטית וביקורתית. נמקם את הדיון בקראפט כביטוי של מחאה במרחב התרבות החומרית של המאה הנוכחית. נעמוד על יחסי הגומלין עם האמנות, העיצוב והתקשורת. נסקור מאמרים וספרות אקטואלית בנוגע לתיאוריה של קראפט, טכנולוגיה ועיצוב. נצפה במבחר תפיסות מעשיות ועקרוניות המלוות את התפתחות התחום ועתידו. את הדיון נקיים תוך התבוננות בפיתוח ועיצוב חפצים פרי ידיהם של מעצבים עכשוויים. ננתח, לאורך הסמסטר הראשון, דוגמאות של התפתחות אובייקטים הנוגעים לתחומי הקראפט. בסמסטר השני הסטודנטים יונחו לאיסוף מקורות מידע ולפיתוח הצעת מחקר לכתיבת העבודה הסמינריונית. הם יתבקשו להציג בפני הכיתה רפראט ולהכין את התשתית הכוללת לכתיבת עבודה החוקרת יוצרים, חפץ או תחום מוגדר של עיצוב אקטואלי בהקשר לקראפט ולנסח, על סמך מקורות עיוניים, עמדה אישית וביקורתית.

צילום והאמנות המושגית

2, 9301653 ש"ש, 4 ז"ז, יום א' 16:00-14:30

ד"ר חיים דנואל לוסקי

בסמינר נעסוק השנה בפילוסופיה ובתיאוריה של הצילום דרך מחקר משותף באמנות המושגית ובקשריה עם הצילום, ובעיקר סביב השינוי שהתחולל באמנות המושגית ביחס אל הצילום מאמנות העושה שימוש ותייעוד בצילום, לאמנות העובדת ומייצגת באמצעות

הדימוי הצילומי עצמו. בשנות השבעים של המאה שעברה נולדה האמנות המושגית הפוסט מודרנית, זרם אמנות השולט עד היום באמנות המערבית. נעסוק בקריאת טקסטים של אמנים (ג'אד, סטלה, קוסות'), פילוסופים (פוקו, בארת, דרידה) ותיאורטיקנים (קראוס, בוכלו, דה דוב) העניקו את המובן למעבר מאמנות מושגית לאמנות פוסט מודרנית, למהפכה באמנות המודרנית שיצרה דקונסטרוקציה להבדל ההיסטורי בין צילום לבין אמנות, בין אמנות נמוכה ושימושית לבין אמנות גבוהה ו"חסרת תכלית".

מגמות מתחדשות בקולנוע דוקומנטרי

עכשווי

2, 1700639 ש"ש, 4 ז"ז, יום א' 16:00-14:30

אוהד לנדסמן

תוך דיון בקולנוע הדוקומנטרי העולמי מאז שנות ה־80 ועד היום, סמינר זה יתמקד בו זמנית בקולנוע דוקומנטרי מסחרי (כגון סרטיהם של ארול מוריס, ניק ברומפילד או מייקל מור) ובקולנוע דוקומנטרי ניסיוני ועצמאי (כגון סרטיהם של אנייס ורדה, כריס מרקר או ורנר הרצוג), וינסה לתת מענה לשאלה מרכזית ומעניינת: מדוע וכיצד תפס בשנים האחרונות הקולנוע הדוקומנטרי מקום בכורה בקולנוע העולמי, הן באופן ביקורתי ומסחרי? מהם הסגנונות ודרכי המבע הקולנועי אשר מאמץ הקולנוע הדוקומנטרי העכשווי, שלא במנותק מהקולנוע ההוליוודי, והאם אכן מדובר בחידוש או בטרנספורמציה של מסורות תיעודיות ישנות יותר? כיצד, לדוגמא, חוברים להם יחד הדימויני והעובדתי לשם יצירת ת ז'אנרים דוקומנטריים חדשים כגון הסרט המוקומנטרי, הקולנוע ההיברידי, הקולנוע התייעודי האינטראקטיבי או האנימציה התייעודית? מהן הסיבות לתנופה הברורה של הקולנוע הדוקומנטרי האישי, כפי שמתבטאת בגל החדש של יומני הוידאו או סרטי המאמר, והאם ניתן לראות בכך ריאקציה לאתוס הנאיבי של שקיפות והתבוננות אובייקטיבית, כפי שהושרש על ידי "קולנוע האמת" בשנות ה־60? קורס זה ינסה להציע דרכים חדשות (ומתחדשות) להתבוננות בז'אנר קולנועי אשר ממשיך להמציא את עצמו כל פעם מחדש.

320

ניצניה ניתן לזהות כבר ביוון העתיקה, חשוב לבחון את קשריה עם תרבות המערב מנקודת מבט היסטורית, פסיכולוגית, סוציולוגית, אנתרופולוגית וכו'. אחת השאלות שתעלה במהלך הקורס תהיה האם תעודת הזהות של תרבות המערב היתה שונה ללא הפורנוגרפיה, האם הפורנוגרפיה היא תקלה בתרבות המערב, או היא תופעה שנתקשה להסתדר בלעדיה. דגש מיוחד יושם על חדירתה של הפורנוגרפיה לאמנות (ציור, צילום, קולנוע) ואל תחומים משיקים כמו הפרסום על גווניו השונים.

פרצופיות: בין הפנים והדיוקן

2, ש"ש, 4, ז"ז, יום א' 16:00-18:00

אהד זהבי

הפנים האנושיות הן חידה גדולה, שהולידה במרוצת הדורות מגוון רחב של יצירות אמנות שביקשו להציג אותה או להתעמת איתה ושל דברי הגות ששאפו לבאר אותה או לחדד אותה. במסגרת הסמינר נתחקה על ההופעה של קלסתר הפנים בקולנוע, בספרות ובאמנות החזותית, נעיין בטקסטים נבחרים שתוהים על דיוקן הפנים, על ארשת הפנים ועל הפנים בכלל, ובעזרת כל אלה נשרטט קווים לדמותו של הפרצוף: נתמקד בעין, בסנטר ובפה; נעקוב אחרי עוויתות בלתי־רצוניות, מצמצים מפתיעים ותווי פנים סוררים; נברר מהו כוחו של המבט, מה מחוללת הצעקה ולמה בעצם אנשים מחייכים; נשאל מה הפרצוף חושף ומה הוא מסתיר, נתוודע לרוח שאצורה בו ולבשר שנותן לו גוף; ונבדוק איך אנחנו תופסים את הפנים ומה בהן לעולם יוותר בלתי־נתפס.

Bring out your Dead – על החיים ועל המוות בעולם העתיק

2, ש"ש, 4, ז"ז, יום א' 16:00-14:30

ד"ר גיא שטיבל

כל אחד צריך בסוף למות. מנקודת מוצא זו ייצא הסמינר למסע בעקבות המוות בעולם העתיק תוך ניסיון להציג תמונה רחבה ככל האפשר של ההיבטים הנלווים – חומריים כמו גם רוחניים. אחד הביטויים החומריים המשמעותיים של החברות האנושיות המוקדמות הוא היחס והטיפול במת. במהלך הקורס נעקוב אחר דרכי הקבורה והשתנותן לאורך הזמן ובמרחב מהפרהיסטוריה עד העולם הקלאסי. נפרט את הפרקטיקה והפולחן של הקבורה כמשקף מעמדי, מגדרי ואתני, תוך שימת דגש על מספר מקרי מבחן נודעים של ידוענים דוגמת תות ענח' – אמון ואחרים. נתייחס לדיאלוג של הקבורה עם המרחב הפרטי והציבורי במסגרתו נסקור את הארכיטקטורה של הקבורה, מקבורה של מכשפה קדמונית עד למבני הפירמידות והמוזוליאום הרומי. הסמינר יידון גם בהיבטים החוקיים של המוות ויתייחס לתופעת ההתאבדות בעולם הקלאסי ושרשיה הפילוסופיים. במסגרת הקורס נפרט את דרכי ההתאבלות ואת דרכי עיצוב הזיכרון תוך סקירת היבטי ההנצחה האישית והממלכתית והתייחסות לקשר בין המוות והפוליטיקה. לבסוף נבחן את הניסיונות של העמים השונים להשיג חיי נצח ונחשוף כמה שלדים שעדיין מצויים בארון.

פורנוגרפיה: תרבות גבוהה או נמוכה?

2, ש"ש, 4, ז"ז, יום א' 18:00-16:30

ד"ר ברוך בליך

אין ויכוח על העובדה כי הפורנוגרפיה היא אחת התעשיות בעלות ההשפעה ועתירות הממון. בניגוד לתעשיות אחרות ולמתווכים אחרים, חלחלה הפורנוגרפיה אל ארסנל הדימויים של תרבות המערב, בין אם בגלוי או במסווה. נמצא אותה באמנות, בתקשורת, בפרסום, בפוליטיקה ולמרכבה ההפתעה נמצא אותה גם בהקשרים דתיים. למרות כל זאת, הפורנוגרפיה לא ניתנת לזיהוי בקלות, גם אם טביעות האצבע שלה מוצקות וכולטות. הואיל והפורנוגרפיה אינה תופעה חולפת, אשר את

321

דרך הטסטים המרכזיים (כגון בנימין, בארת, ברג'ר, סקולה, סונטאג ודייויד לוי שטראוס) ודרך היצירות המובילות בתולדות המדיום (לוולין, בריידי, שטיגליץ, זאנדר ולאנג), אולם נעצור להתעמק בעבודותיהן של יוצרות וכותבות שהשפעתן על התפתחות הצילום חשובה אף כי נודעת פחות (כגון קמרון, אבוט, ארכוס וקאהון). הקורס יבקש למקם את הגישות השונות לפענוח הצילום בתוך המערכת הרעיונית של חקר התרבות החזותית על תקופותיה השונות, ובכך להציע ארגו כלים ראשוני לעבודה פרשנית־ביקורתית בתחום זה.

מסע בספר הזוהר

2, ש"ש, 1, ז"ז, יום א' 12:00-10:30

ד"ר נדבן שנקר

בקורס ננתח את המושגים הבאים: מיקומו של ספר הזוהר בספרות הנסתר, תורת הספירות, אישים מרכזיים, ולמות ההנהגה, התהוות החומר, האין סוף, החלל הפנוי, סוד השפה והאותיות, תפילה, כוונה, התבודדות, חיי אישות, חידושו של הזוהר במחשבת ישראל.

אהבה ממבט אחרון: ייצוגי עיר וחוויה**עירונית באמנות המאה ה־20**

2, ש"ש, 1, ז"ז, יום א' 12:00-10:30

יז' מיכלוביץ'

עיר כמציאות חזותית, רגשית, ומושגית ללא כל תקדים בעבר מזוהה עם התכנים המובהקים של ה'מודרניזם' ועם ההכרה העצמית של האמנים הבולטים של המאה ה־20. הקורס יעקוב אחר גלגולים של ייצוגי המציאות והחוויה העירונית באמנות והגות מודרנית, כנעים בין שני קטבים: כאוס וגריד. הדגש בקורס יושם על הבנת המושגים הללו כשפה חזותית ומושגית ייחודית, ועל המימדים שלהם: פרגמנט, מבט מקרי, סחרור, סתירה בלתי פתירה מצד אחד, ומשטור, גיאומטריה מלבנית, קו ישר, מבט על מאחד, מצד שני. נקודת הזינוק של הדיון היא פאריז במאה ה־29 ונקודת הסיום היא תופעת עיר על, מושג ה־junk space ועיר כאפוקליפסה דיגיטאלית וחורבה של סימנים, אובייקטים וארכיטקטורה. מקום מיוחד יוקדש לעלייתה של דמות המשוטט ומבטו על

שנים ג'-ה'

קורסי בחירה מתקדמים**סמסטר א'****אמנות בקונטקסט**

2, ש"ש, 1, ז"ז, יום א' 12:00-10:30

(הקורס מתקיים בתל אביב)

נירית נלטון

האמן הצרפתי דניאל בורן העמיד באחד מכתביו את יצירת האמנות אל מול פרוסת לחם:

אם נמקם יצירת אמנות במאפייה, היא לא תשנה את הפונקציה של המקום ולעולם לא תהפוך לפרוסת לחם. לעומתה, אם נציג פרוסת לחם בחלל תצוגה היא עשויה להפוך ליצירת אמנות, לפחות למשך התערוכה. בקורס נתבונן ונדון במערכות יחסים סבוכות כמו אלה שבין יצירת אמנות לסביבת התצוגה (מוזיאון, גלריה, חלל אלטרנטיבי, מרחב ציבורי, מרחב פרטי), בין יצירת אמנות אחת לרעותה (שיקולי תצוגה, שיח בין יצירות האמנות המחלקות מרחב משותף), בין היצירה לתערוכה (לקונספט הכללי) ובין היצירה לטקסט שנכתב עליה (טקסט קיר, טקסט בקטלוג פ־רשנות; עתונות – ביקורת).

הקורס יתקיים בימי שישי בתל אביב ויכלול בעיקר סיורי גלריות, מוזיאונים וחללים אלטרנטיביים. כמו כן יתקיימו מספר מפגשים בבניין לימודי תואר שני של בצלאל, ברחוב סלמה, בתל אביב.

תפיסה מהירה מדי: היסטוריה ותיאוריה של הצילום

2, ש"ש, 1, ז"ז, יום א' 12:00-10:30

ד"ר נעם גל

מהו הצילום וכיצד נתפס על ידי אמנים, צופים ומבקרים? כיצד השפיע המדיום על תרבות המערב במאתיים השנים האחרונות? מהו יחסו אל תולדות האמנות, אל טכנולוגיות של הפצת המידע, אל השיח המשפטי ואל תפיסתנו את המציאות והטבע? בקורס זה ניגע בשאלות כאלה ואחרות

העיר המודרנית. לצד אמנות חזותית (בעיקר ציור וציולם) התלמידים ייחשפו בצורה סלקטיבית להוגי דעות ואנשי ספרות שנדרשו לנושא.

איינשטיין: מאה שנה לתורת היחסות

2, 9401237 ש"ס, 1 נ"ז, יום א', 12:00–10:30

ד"ר בעז תמיר

מאה שנה מלאו לתורת היחסות. על רקע אווירה פוליטית חברתית מהפכנית, משבר חריף במדעים של סוף המאה התשעה עשרה, ועלייתה של חשיבה פילוסופית רלטיבי סטית, מופיעה בתחילת המאה העשרים אחת התורות הפיזיקאליות המהפכניות ביותר שידע עולם המדע: תורת היחסות. קבלתה של תורה זו, משמעה – הרס מן היסוד של תפיסת עולם קודמת, זו של ניוטון. הקורס יציג את הרעיונות המרכזיים של תורת היחסות הפרטית והכללית ואת המשמעויות הפילוסופיות מאחורי רעיונות אלה.

ארכיטקטורה בראי הקולנוע

2, 1700660 ש"ס, 1 נ"ז, יום א', 14:00–10:30

ד"ר בן ברוך בליך

מימיו הראשונים התייחס הקולנוע אל הארכיטקטורה של הבניין, הרחוב והעיר בכללותה. בין מטרופוליס לבלייד ראנר נגלה מאות סרטים ריאליסטיים ואוטופיים כאחד, המתייחסים אל הארכיטקטורה לא רק כנושא, כי אם בתור אבן משחזת ליצירתם של דימויים מודרניים. מטרת השיעור להציג את הדימוי הארכיטקטוני – בקולנוע לעומת התגלמותו במציאות.

קלאסיקה מאוירת לילדים

2, 1700651 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 12:00–10:30

אורנה גרנות

במהלך הקורס נבחן מגוון ספרי ילדים מאוירים ונסקור את התפתחותו של הספר המאויר לילדים מן המאה ה־19 ועד ל'פיקצ'רבווק' של ימינו. מטרת הקורס היא למקד את תשומת הלב והמבט אל האיור כפרשנות חזותית לטקסט מילולי בכלל, ואל הספר המאויר לילדים כסוגה ייחודית בפרט. ההתבוננות ההיסטורית־תרבותית על

322

הפן החזותי של הספר המאויר תיעשה תוך מתן דגש לתרומתם הייחודית של האיור והמאיירים אל התהוותן של היצירות הקלאסיות לילדים. יצירות לדוגמא: יהושע, הפרוע, פו הדוב, פיטר ראביט והקוסם מארץ עוז. מאיירים לדוגמא: וולטר קריין, רנדולף קלדקוט, מוריס סנדק וטומי אונגרר.

האות העברית והקבלה

2, 1700634 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר נדיון שנקר

במסורת היהודית ובקבלה בפרט, האות היא לא סימן של שפה, אלא לב ליבו של הבריאה – אטומים, "בלו פרינט", הומר גלם ואורות. השקפה זו פותחת דרכי מחשבה חדשות בסמילוגיה ומדע. בניתוח טקסטים מהזוהר, מספר יצירה, מר"ש מילין (הרב קוק). מדברי הבעל שם טוב, מהדס רימונים (קורדוברו) נבין את המורכבות והחוכמה שמסתתרת מאחורי האותיות.

נפש האדם על פי תורת חסידות חב"ד: פרקים נבחרים

2, 1600815 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר ארז פלג

מטרתו העיקרית של הקורס היא לסקור עקרונות כלליים של תפיסת נפש האדם על פי מחשבת החסידות, כפי שנתגבשו באופן שיטתי ומפורט בתורתה של חסידות חב"ד במשך למעלה ממאתיים שנות קיומה. בתחילה נדון בתכלית בריאת העולם וקיום האדם ובאופנים בהם מבנה האדם מותאם לתכלית האמורה. לאור זאת נלמד על שתי הנפשות שבאדם, הנפש הטבעית והנפש האלוקית, מקורן, מהותן ותפקידיהן, כוחותיהן, דרכי גילוייהן ויחסן לאלוקות, לגוף האדם, לעולם ולזולת. לאחר הכרות כללית עם המבנה הנפשי של האדם ננתח את הקשרים ההדדיים השונים בין הנפש האלוקית לנפש הטבעית ואת אופני ההבניה של חיי האדם בפועל על פי תורת חב"ד.

המחלקה להיסטוריה ותיאוריה

11 בספטמבר: על גורלו של המבט בעידן המציאות המדומה

2, 1700641 ש"ס, 1 נ"ז, יום א', 14:00–12:30

אהד זהבי

האירוע שהתחולל בארצות הברית בינו בספטמבר 2001 היה ללא ספק אחד האירועים הדרמטיים ביותר בעשור הקודם, אבל הוא גם היה מחזה מוזר מאוד: זה היה אירוע חסר תקדים, ועם זאת התלוותה לצפייה בו תחושה חזקה של דו־הווי; זה היה אירוע טראומטי, שגבה אלפי קורבנות בתוך זמן קצר, ועם זאת כמעט לא נראו בו אנשים; וזה היה אירוע שוכה לסיקור תקשורתי שאין לו אח ורע, ועם זאת במידה רבה לא ראו בו מאום – כאילו נותר אטום למבט.

במסגרת הקורס נחזור לאירועי אותו יום ונסה להתמודד עם הדילמות הנוקבות שהם מציבים בפני המחשבה הפוליטית והמבט הביקורתי. נעיין בכתביהם של הוגים מרכזיים מהעת הזאת דוגמת ז'אן בודריאר, פול וירליו, סלבוז' ז'יז'ק וסוזן באק־מורס ונחדד בעזרתם כמה מן השאלות הפילוסופיות והתרבותיות הגדולות שמונחות היום על כף המאזניים: היחס בין הממשי לבין המדומה, ההבדל בין ביקורת לבין טרור וטיבה של המלחמה הניטשת בין הקפיטליזם המאוחר לבין מתנגדיו. נצפה בסרטים כגון "קינג קונג", "מועדון קרב", "השעה ה־25" ו"טיסה 93" ונעמוד באמצעותם על היחסים הסבוכים בין הדימוי הקולנועי לבין המציאות, שנשורו לכאורה זה בזה באותו יום גורלי. נקרא בספריהם של דון דלילו, ג'וזףן ספרן פויר ואחרים ונבדוק איזה יחס כלפי האירוע מציעה הספרות. ובד בבד נתהה על תפקידה של האמנות בעידן הניוון של הממשות והשקיעה של המבט.

פרנץ קפקא כאמן חזותי

2, 1628 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

יז'י מיכלוביץ'

הקורס יתמקד במספר סיפורים 'קצרים־ארוכים' של פרנץ קפקא: המחילה, הגלגול, מושבת העונשין, החומה הסינית ועוד. בקורס נדון ביצירות אלה ונתמקד ב'ארכיטקטורה הווירטואלית' הקפקאית, והדרכים בהן חללים ארכיטקטוניים בנליים ורגילים (משרדים,

323

פרוודורים, חדרי שינה, ואפילו רצפות) משתנים ללא הרף, בהתאם להלך הרוח של הדמויות, והופכים להריגים ומוזרים. בנוסף לממד הארכיטקטוני ביצירתו, נדון גם בקפקא כיוצר ה'הוגה בתמונות' ונסה לשפוך אור על יצירתו כנובעת מחשיבה ציורית.

קולנוע ופסיכואנליזה

4, 1501001 ש"ס, 2 נ"ז, יום א' 16:00–12:30

ד"ר יצחק בנימיני

במסגרת הקורס ננתח יצירות קולנועיות נבחרות באמצעות התיאוריה הפסיכואנליטית, במיוחד של זיגמונד פרויד, ז'אק לאקאן וסלבוז' ז'יז'ק. באופן זה, לא רק שנלמד על הסרטים, מבחינה צורנית ותוכנית, אלא גם נשתמש בסרט כטקסט שיכול אף להבהיר לנו את התיאוריה הפסיכואנליטית, בהתאם לכותרת ספרו של ז'יז'ק: "כל מה שרצית לשאול את לאקאן ולא העזת לשאול את היצ'קוק".

אק־סטטיקה

2, 2600806 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר דרור פימנטל

האם האמנות מחויבת שיהיה לה אובייקט כדי שתוכל להתקיים? האם היא כרוכה בהכרח בחפץ? ומה אם האמנות אינה אלא אירוע? אירוע שממהותו לחלוף, אך גם לחשוף: את ההוויה, האמת, האל או את האחרות. הקורס יתבונן באמנות מנקודת מבט פנומנולוגיה עכשווית, וינוע לעבר הגדרתה כאירוע של ביאת האחר. תנועה זו תושג בקריאת טקסטים משל ניטשה, היידגר, מריון וגם משל בארת ולקאן, ובהתבוננות מודרכת ביצירות אמנות.

מוזיאון ואתיקה

2, 1700650 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30

ד"ר שמוליק מאירי

מדוע כה קשה ליישם קוד אתי אחד לכל המוזיאונים? כי אתיקה פרקטית, ממש כמו פורנוגרפיה, היא עניין של גיאוגרפיה (וזמן).

מוזיאונים במאה ה־21 מתחבטים בסוגיות אתיות

324

בביטויים מתחומי הספרות, הקולנוע והאמנות. הקורס ישלב סיורים, היצאות ודיונים.

יסודות תורת הקבלה

1700603, 2 ש"ס, 1 ז, יום א' 14:30-16:00
ד"ר ארז פלג

על פי מוריה ומאמיניה, חכמת הקבלה היא הגילוי האותנטי של פנימיות תורת ישראל, החלק הנסתר של ההתגלות האלוקית לעם ישראל. עניינה המרכזי הוא להורות לאדם את החוקיות שעל פיה הבריאה התהוותה ועל פיה היא מתקיימת, כלומר את עקרונות ההנהגה האלוקית של הבריאה, כמו גם את תכליתה וייעודה. זאת, כפי שאינסופיות נעדרת מגבלות נתפסת ומתפרשת על ידי שכל אנושי סופי. יתר על כן, גם בהרת מבנה האדם, תכלית הקיום האנושי ותפקידי האדם, החוקיות הרוחנית על פיה נקבעים ומתנהלים חיינו הגשמיים והרוחניים הם מנושאה המרכזיים של החכמה. בקורס ננסה לעמוד בקצרה על הנושאים הנ"ל. נתמקד בלימוד ראשוני של כללים עקרוניים, בעיקר כפי שנוסחו בקבלת האר"י זצ"ל ופורשו על ידי פרשניה הבולטים לאורך הדורות.

אובייקט, מבנה וגוף: פיסול במחצית הראשונה של המאה ה־20

1700656, 2 ש"ס, 1 ז, יום א' 14:30-16:00
יז' מיכלוביץ

בסוף המאה ה־19 ותחילת המאה ה־20 התרחשו בפיסול שלוש התפתחויות אשר בסופו של דבר קבעו את אופי הפיסול בהמשך. ההתפתחות הראשונה (גם כרונולוגית) היא החידושים מרחיקי הלכת שעשה הפסל הצרפתי אוגוסט רודין בטיפול הפיסולי בגוף. המהפכה שהחל בה רודין היא הפרכת הגוף לישות סובייקטיבית שאותה יש להביא בפני הצופה במקום פסלים בעלי "תצורות אנטימית". פיסול גוף במאה ה־20 הותווה במידה רבה ע"י פריצת דרך ענקית שעשה רודין בתחום זה. ההתפתחות השנייה היא המצאת פיסול קונסטרוקטיביסטי, כלומר פיסול המחובר ביחד מחלקים שונים. המובילים בתחום זה היו הקונסטרוקטיביסטים הרוסים שהשיגיהם בתחום

גם השפיעו השעה עצומה על תחום הפיסול במאה ה־20. ההתפתחות השלישית, אולי הגורלית ביותר, היא כמובן החדרת אובייקטים מעוצבים (ע"י מעצבים תעשייתיים למשל) לתחום העשייה האמנותית. פורץ הדרך כאן הוא כמובן מרסל דושן. בשיעור נעקוב אחרי הדרכים בהן פסלים החלו לשלב אובייקטים שלא נעשו על ידם. מלבד הצגה של שלושת ההתפתחויות הללו, השיעור יעקוב גם בקצרה אחרי מספר מגמות באמנות בסוף המאה ה־20 ותחילת המאה ה־21 אשר הושפעו או עוצבו ע"י שלושת ההתפתחויות הוותיקות אשר בהן נעסוק במהלך השיעור.

מפת דרכים לתקשורת שיווקית

1700503, 2 ש"ס, 1 ז, יום א' 14:30-16:00
יריב

תעשיית הפרסום בעולם המערבי עוברת טלטלה גדולה שמקורה בחידושים הטכנולוגיים. האינטרנט, הטלפון הסלולארי והטלוויזיה האינטראקטיבית משנים מודלים של שנים ומחלקים מחדש את עוגת הפרסום בין אמצעי וערוצי המדיה השונים.

הקורס יספק לתלמידים "מפת דרכים" עדכנית כדי להתמצא ולתפקד במרחב הרב־ממדי של התקשורת השיווקית המשתנה. התלמידים בקורס ייחשפו לתיאוריה ולמחקר האקדמי העדכני, אך גם, ובעיקר, למספר גדול של דוגמאות מכל העולם, מכל תחומי הפעילות של התקשורת השיווקית. כך יוכלו התלמידים לזהות את המגמות לשנים הקרובות ולהצטייד בשיטות העבודה המתקדמות.

הדינוזאור – ממאובן לגיבור תרבות

2700617, 2 ש"ס, 1 ז, יום א' 14:30-16:00
ד"ר שמוליק מאירי

למרות שאחורני הדינוזאורים נכחדו לפני למעלה מ־65 מיליוני שנים, נטבע המושג "דינוזאור" רק לפני כ־170 שנה. בפרק הזמן שעבר מאז דומה שלא זו בלבד שהיצור הנכחד זכה לתחייה, אלא שהוא פולש יותר ויותר לכל תחומי החיים ומככב בתרבות החזותית להיבטיה השונים. הקורס יציג את דרכי התפתחותו של דימוי חזותי,

325

מראשיתו בשדה המדע, דרך ייצוגים שלו במדע הפופולארי ובאמנות ועד להפיכתו לאייקון תרבותי ולמקדם מכירות.

על מנת להבין את דרכי התפתחותו של המושג והדימויים החזותיים המלווים אותו, יש להתודע תחילה לרקע המדעי, ההיסטורי, החברתי והתקשורתי של המושג "דינוזאור". לצורך כך, יוצגו בקורס מושגי יסוד בתחומי הדעת המדעיים הרלוונטיים (גיאולוגיה וביולוגיה אבולוציונית), מזה, ובהיסטוריה התרבותית של המערב במאות 19-20, מזה.

היבטיה המגוונים של הפופולאריות שלה זכה הדינוזאור ייבחנו במהלך הקורס בחינה מעמיקה. על מנת לאבחן את סוכני התרבות האחראיים לפופולאריות זו ייסקרו ציוני דרך בתערוכות העולמיות ובמוזיאונים, בספרות המדע הפופולארי והמדע הבדיוני, בקולנוע ובטלביזיה, בעיתונות, בקומיקס ובפרסום.

אהבה ומוות במיתולוגיה היוונית

2700636, 2 ש"ס, 1 ז, יום א' 14:30-16:00
ד"ר רוני עמיר

סיפורי המיתולוגיה היוונית והרומית רוויים יצירתיות ויצרים עזים המיוצגים ביצירות אמנות. הקורס יעסוק בסיפורים הקשורים באהבה (ארוס) במוות (תנטוס) ובגבורה ברובד הנרטיבי, הסמלי והוויזואלי. הקורס יסקור את המטאפורות, הסמלים והארכיטיפים המופיעים באמנות, החל מהאמנות היוונית האנתרופוצנטרית המשמשת השראה לכל תיאורי האדם בתרבות המערבית ועד לייצוגי המיתולוגיה באמנות פוסט מודרנית. בקורס יבחנו גם פרשנויות פסיכולוגיות לסיפורים הללו.

סדנה בכתיבה יוצרת

1501002, 4 ש"ס, 2 ז, יום א' 14:30-18:00
ד"ר עודד מנדה לוי

"לכתוב: לנסות בקפדנות לשמר משהו, לעשות שישרוד משהו: לקרוע כמה פתותים מדויקים מן הריק שמתרוקן, להותיר, אי שם, איזשהו תלם, איזשהו עקב, איזשהו אות או כמה סימנים"

(ז'ורז' פרק, הלל וכו': מבחר מרחבים, [1974] 1998)

במפגשי הקורס נכיר, נשוב ונכיר, בערך של הכתיבה ובכתיבה כערך.

ננסה באופן עקבי ובלתי מתפשר להאזין לעצמנו כיושר, בכנות. נתבונן ושוב נתבונן בזולתנו, בסביבה, בדרך שבה אנחנו רגילים לתפוס את העולם. נשחרר אי אילו בריחים ועירים שבתוכנו, נתרגל התייחסות 'אחרת' למוכר ולידוע, נערער על האמונות המוצקות שלנו, נראה בהם נקודת מוצא לפליאה, לקסם שבגילוי.

את הכוחות המחודשים שאולי נגלה בעצמנו ננסה ליצוק לכלים של צורה, מבנה ותשתית של לשון. נבנה את ה"קול" של היצירה, נשרטט דמויות ומצבים שיספקו איזו מלאות או תלת־ממדיות, נכיר במוסיקליות של השפה, בערך של הריתמוס. בצורות השונות לעורר רגש ולהנכיח אותו בלשון. נקרא סיפורים וקטעים ספרותיים, נלמד מהם, ננהל איתם דיאלוג, נופרה מהם ונפרה זה את זה. כל העת נעסוק במפגשים. במפגשים עם טקסטים, עם שפות, עם הלשון, עם זיכרון, עם העולם. נשוב ונזכיר לעצמו שהטקסט הספרותי הוא צורה אומנותית. נכיר בערך המוחלט של יסודות פואטיים: מי מספר את הסיפור? מהי נקודת המבט שלו? איך הוא מספר? באיזה סדר? מהי מערכת הזמנים? מה המקום של הממד הלשוני בסיפור? מהו הסיפור, בעצם? איך יוצרים הזדהות או הסתייגות? מהי משמעות של טקסט ספרותי? איך יוצרים אותה? במהלך המפגשים נבחן מבחר מהנושאים העקרוניים הללו, נתקרב אל הדברים בעזרת תרגילים ספרותיים שישכללו את ההתבוננות ואת הביטוי, נכתוב ושוב נכתוב, נקרא לעצמנו ולזולתנו ונביע את עצמנו. המפגש בין מילה, מבנה וצורה של טקסט לבין נושאים ועקרונות ביצירה ובאומנות שלכם עשוי להצמיח כיווני מחשבה, יצירה ותגבור הדדי שכדאי לבדוק ולהכיר. נציב מטרה: לכתוב. אנחה ואלווה אתכם לאורך המפגשים, בתקווה שנשמח במעשה הכתיבה.

בשל אופיו של הקורס מספר המקומות מוגבל. אנא, הירשמו אלה מביניכם המעוניינים מאוד להתנסות בכתיבה. הדבר דורש רצינות, מחויבות, התמסרות, תרגול רצוף לאורך הסמסטר ויכולת לקבל ביקורת ותגובה.

**ניטשה, היידגר וסארטר:
האקזיסטנציאליזם וקץ המטאפיזיקה**

1700657, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 16:30-18:00
ד"ר חיים דנואל לוסקי

כמו זרמים רבים אחרים בפילוסופיה האקזיסטנציאליזם נולד כמתקפת נגד להגותו הרציונליסטית של קאנט. האקזיסטנציאליזם מיאן להסכים עם הטענה על פיה המהות קודמת לקיום, כפר בהשקפה שהיקום הוא מערכת חוקית ומסודרת, שהשכל האנושי יכול להכירה ולהבינה, והציג את התייחסות האדם כלפי העולם כחוויתית בעיקרה וכאי רציונאלית. האקזיסטנציאליזם הפך את היוצרות: על פיו קיום האדם קודם למהותו, ולפיכך האדם יכול להתקיים ללא תכלית וללא משמעות. החל מקירקגור, ששאל אודות טעם החיים ושאל – האם ישנה סיבה מוצדקת לחיפוש אחר האמת, כשברור לכל שאמת מוחלטת שכזו איננה קיימת? דרך הגותו המהפכנית של ניטשה שטען כי המין האנושי אשם במות האלוהים, ועד להיידגר ולסארטר, ננסה להבין את תחושת חוסר המשמעות והאובדן של האדם המודרני, החווה את הניכור החברתי והתעשייתי ומגלה את האלימות ואת האמנות, את הניסיון לאתר מהות חוויתית ואישית עבור עצמו.

ההגות והספרות האקזיסטנציאליסטית שהגיעה לשיא פריחתה בתום מלחמת העולם השנייה, התפתחה לעבר גיהיליזם מטאפיזי הטוען כי יש למאוס באידיאולוגיות השואפות ליצור אדם חדש ולבנות חברה חדשה, והעמידה במקומן את האבסורד ואת היאוש הקיומי. הבדידות האנושית היא בסיסית, ומקורה בהנחה שאין האדם יכול לתקשר באמת עם אדם אחר. לכן רק האימה היא התגובה הטבעית לחיים בעולם ללא משמעות וללא תכלית, אליו הוטל האדם מבלי שבחר בכך ובו "נגזר עליו לחיות", עולם ממנו הוא נפרד בצורה אלימה, במוות, מבלי שיבין על מה ולמה היה כל זה. התקווה היחידה שהאקזיסטנציאליזם מציע היא דרך ההשלמה עם הסבל שבקיום, דרך האפשרות של היחיד לקחת על עצמו את האחריות על גורלו. על מנת לזכות בקיום אותנטי, יש לעשות מאמץ להשתחרר מן הנסיבות הכפויות ולממש את החירות, ולא להיטמע באנונימיות של ההמון ולרשדש בחיי היומיום. התקווה נמצאת

בהכרת האבסורד שמתוכו נוכל לפתח את הרצון האישית ואת העצמה הפרטית. רק דרכם יוכל האדם להכיר את החירות המוחלטת, את הייחודיות ואת היכולת ליצור.

תולדות הכתב

1700647, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 16:30-18:00
מיכל וקסלר

מטרת הקורס לסקור את תולדות הכתב והכתיבה מראשיתה בתקופה הניאוליטית ועד ימינו.

הקורס יתמקד בתולדות הכתב העברי והכתב הלטיני, בהתפתחות סגנונות קליגרפיים שונים והתפתחות הטיפוגרפיה מאז המצאת הדפוס. בקורס ידונו גם ההקשרים התרבותיים הרחבים של תופעת הכתב והדפוס: השתנות צורת החשיבה בתרבויות שונות כפי שהיא משתקפת בכתב שלהן, גישות תיאולוגיות ומיתיות שונות, הסתרה והצפנה ומשמעותן החברתית, שאלות מגדריות, טכנולוגיות, כלכליות ופוליטיות.

החיים בזבל: על פסולת, זבל ומיחזור

1700645, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 16:30-18:00
ד"ר גיא שטיבל

ממרומי הר של קרמיקה במרכזה של רומא נרד לצינורות ביוב תת קרקעיים, נעבור מבעד לשער האשפות בירושלים, עבור בשרידים של ארוחת קודש ומנחות במדבר יהודה, כלים טהורים מגללי בעלי חיים, החיפושיות, כדור הזבל הגדול בעולם ועד למהפכה התעשייתית ולתל חיריה. הקורס יעסוק בנושאים הנקשרים לעולם הפסולת, הזבל והמיחזור. במהלך הקורס נפרוס את ההיבטים התרבותיים, החברתיים, והפולחניים הנקשרים בזבל כפי שהם מיוצגים לאורך ההיסטוריה.

"לתלות את השיר על הקיר": על יחסי הגומלין בין אמנות לספרות בישראל

1700658, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 16:30-18:00
ד"ר אליה ברטל

הספרות העברית, צמחה כיד ימינה של התנועה הציונית. מצב זה התהווה על שום יכולתה של הספרות לשמש ככוח

מזין ומפרה לתחיית השפה העברית. האמנות לעומתה, כבר מראשית ימיה כמעט ו"התנצלה על קיומה". היה עליה לפתור את בעיית האיטור "לא תעשה לך פסל וכל תמונה", וכן להצדיק את הנטל הכלכלי הכרוך בקיומה. ואף על פי כן, לא נולדה "שנאת אחים" ואף לא "קנאת יוצרים" בין העוסקים במלאכה. מראשית המאה, שילבו אנשי האמנות והספרות בארץ זרועות, ופעלו יחדיו לעידודה ולחיזוקה של התרבות המקומית.

הקורס יסקור את נקודות המפגש בין האמנות הישראלית לספרות העברית תוך שימת דגש גם לשוני הנגזר מן המדיומים השונים. במבוא לקורס יוצג הרקע התיאורטי הבוחן את הצידוק לדיון משווה מסוג זה. בעקבות צידוק זה יועלו בקורס נקודות המפגש השונות בין שני המדיומים. הקורס יתחלק לשלושה חלקים: החלק הראשון ידון במודרניזם של שלהי המאה ה־19 (אימפרסיוניזם ואקספרסיוניזם) ובדרכי התמשותם של הסגנונות השונים במדיום האמנותי והספרותי; בחלק השני ייבחנו מאפייניה המרכזיים של אמנות המאה ה־20 כגון: הדרמידי, האמנות המושגית והאמנות המופשטת, תוך הבהרת הקושי הנגזר ממעבר של אפיון סגנוני ממדיום אחד לשני; בחלק השלישי יתוארו ביטויי השונים של הסגנון הפוסט מודרני כגון: הקישו, האקלקטיות הסגנונית והסימולאקרום. שלב זה יסוכם בדיון תיאורטי פוסט מודרני המציע לבטל את ההבנה הדיסציפלינארית שבין ספרות לאמנות. כל השלבים הללו יילמדו באמצעות ניתוח משווה בין יצירות האמנות והספרות העברית של התקופה.

ג'אז: לשמוע, לצייר, לחשוב

1700661, 2 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 16:30-18:00
אביב לבנת

ג'אז – הסוגה האמנותית שהתפתחה במוסיקה בתחילת המאה העשרים חצה את שדות הכותנה, חדר והשפיע על שדות מחשבה, תרבות ויצירה מגוונים בעולם כולו. צלילי הג'אז ליוו את המאה העשרים ברגעיה הדרמטיים וניתן להשקיף על סגנונות הג'אז המרכזיים שעלו בעשורים השונים כמשתקפים מתוך ולעיתים אף מסמנים תופעות היסטוריות ותרבותיות ולוקחים חלק במארג התרבותי-

האם היא מצדיקה סתירות ולוגיות ואחרות, האם היא סובייקטיבית ועוד. בנוסף להרצאות יתקיים תרגול. יש חובת נוכחות בהרצאות ובתרגול. מטרתו של התרגול היא כפולה: לתת מבט נוסף, ולפעמים אחר, על נושאי הלימוד. בנוסף, בתרגול נעסוק בקריאת מקורות תורניים שעוסקים בנושאים קרובים, כדי לערוך היכרות עם המקורות ולא רק עם הנושאים.

ישראל לפני ישראל: אמנות עד 1948

2, 1700623 ש"ס, 1 ג'ז, יום א' 18:30-20:00

יגאל צלמונה

הקורס יציג את תולדות האמנות המודרנית בישראל מאז ראשית המאה העשרים ועד להקמת המדינה. האמנות תוצג גם בהקשר היסטורי ופוליטי. השיעורים הראשונים יעסקו באופן שבו הייתה תחילתה של האמנות בישראל, ובעיקר פעולת בית המדרש לאמנות "בצלאל", חלק מן הפרויקט הציוני הכללי מצד אחד וחלק מתפיסת העולם האירופית ביחס ללאומיות ולמורח מצד שני. לקראת סוף הסמסטר נעסוק באופן שבו החלה האמנות בישראל להתרכז בנושאי יצירה שנשענו על תפיסות מודרניסטיות ובינלאומיות. בין לבין נעסוק באופן שבו נעשתה היצירה האמנותית לאמצעי מרכזי של מימוש משימות תרבותיות וקיומיות כ"שליית הגלות", "שיקום הגוף היהודי" או "בריאת תרבות ילידית". במהלך הקורס ידונו המתחים שהתגלו במציאות התרבותית ב"שנות הישוב" בנוגע לשאלות כמו: יהדות או ארצישראליות, מזרח או מערב, סוציאליזם או בורגנות, אמנות בשירות הבניית אומה או ככלי לביטוי הפרטי והאישי.

נחנת היסוד של הקורס היא שחלק מן השאלות שעלו במהלך השנים הללו שמורות כמגנים תרבותיים בזיכרון הקולקטיבי והן עולות וצפות גם ביצירה המאוחרת בארץ. לכן יובאו בכל שיעור דוגמאות מן האמנות הישראלית העכשווית כדי להעשיר את הדין.

שנים ג'-ה'

קורסי בחירה מתקדמים

מסמטר ב'

קולנוע, וידאו ומדיה חדשה: היסטוריה, תיאוריה וביטויים בתרבות העכשווית

2, 1800113 ש"ס, 1 ג'ז, יום א' 10:30-12:00

רוני לייבמן

למרות שמצלמת הוידאו הביתית הראשונה פותחה רק באמצע שנות השישים, ההיסטוריה של הוידאו ארט התרחבה ואת שורשיה ניתן למצוא כבר בעבודות הקולנוע הניסיוניות של שנות העשרים והשלושים. מאידך, בשנים האחרונות הפך הוידאו התיעודי לחלק בלתי נפרד משדה האמנות העכשווית והוידאו ארט בפרט. מטרת הקורס היא למפות ולהכיר את התהליך אותו עבר הוידאו ככלי וכתוכן בשדה האמנות החל משנות החמישים ועד היום. מאז הופעתו שימש הוידאו כתחום השואב ומנהל דיאלוג עם תחומי יצירה שונים כגון קולנוע, פיסול, טלוויזיה, פרפורמנס ועוד. אופיו ההיברידי של הוידאו איפשר לו לשמור על נוכחותם של תחומים אלה במקביל ולהתפתח עימם.

צעדים ראשונים בפזיקה קוונטית

3, 2700643 ש"ס, 1 ג'ז, יום א' 10:30-12:00

ד"ר בעז תמיר

הפזיקה הקוונטית מהווה מהפיכה בתפיסות העולם המדעיות על רקע הפזיקה הקלאסית של תחילת המאה העשרים. היא מגדירה מחדש את האונטולוגיה של הטבע, את היחסים בין המדען לטבע ואת תפקידה של התורה המדעית בכלל. לפזיקה הקוונטית הצלחה אדירה בניבוי ובהסבר המדעי, ואולם היוכחים הפילוסופיים סביב טענותיה עדיין מתנהלים.

הקורס יעסוק במושגים בסיסיים כמו סופרפוזיציה קוונטית, מדידה קוונטית, דואליות חלקיק גל, עקרון אי הוודאות, יחסי צופה אובייקט, שיזור של חלקיקים, דה-קוהרנס, עיקרון ההתאמה ועוד. כמו כן יוצגו בקורס

זכויות יוצרים

2, 266 ש"ס, 1 ג'ז, יום ד' 17:30-19:00

עו"ד אייל פרייס

מטרת הקורס להקנות מושגים ועקרונות כדיני זכויות יוצרים ומדגמים ביצירות אמנות, יצירות אדריכליות, תצלומים, עיצובים גרפיים, עיצובים קראמיים, צורפות ועיצובים תעשייתיים. יסקרו זכויות ביצירות מיוחדות ותידון השאלה מהי העתקה אסורה ומותרת של יצירה (למשל בהקשר פרודיה). תנתח זכות האמן למנוע מאחרים לערוך שינויים ביצירה. עוד ידון: מסחור זכויות והגנה בארצות זרות על זכות יוצרים, ומדגם של יוצרים ישראלים.

מושג באמנות

2, 1700652 ש"ס, 1 ג'ז, יום ד' 17:30-19:00

נרית נלטון

ב־1968 ג'ון בלדסרי קבע כי "אמנות היא יצירה לעין וניתן רק לרמוז עליה באמצעות מילים". משפט זה הוא חלק מפסקה שרשם על בד קנבס, כלומר חלק מציוור שכותרתו "מהו ציור". ביצירה זו המחיש בלדסרי את המורכבות בהגדרת המושג אמנות. מושג הוא רעיון, או עקרון מופשט שאנו תופסים בשכלנו ומשמעותו מקובלת על הכלל. רכישת מושגים מקובלים על הכלל היא חלק בסיסי בלימוד שפה וכך גם לגבי שפת האמנות ולגבי השפה בה מנתחים ומתייחסים ליצירות אמנות. לעיתים קרובות אנו משתמשים במושגים מבלי שפירושם ושורשיהם נהירים לנו ולכן גם הייחוס שלהם יכול להיות שגוי. ובמילים אחרות, מבלי שיהיה לנו מושג מה משמעותם הנכונה. השימוש במושג אוונגרד, לדוגמה, נפוץ למדי אך לעיתים קרובות משויך לאדם, לאירוע או ליצירה שאינם זכאים לו. מושגים אחרים המרכזיים לתחום האמנות וחשובים להבנתה, זרים לנו. הקורס יכלול סדרת הרצאות על מושגים באמנות ואופן ביטויים על ידי יוצרים עכשוויים המבקשים להאיר מושגים או ליצור איתם דיאלוג ולבחון את תקפותם.

מספר יישובים מודרניים של הפיזיקה הקוונטית בתחום האינפורמציה והחישוב כמו טלפורטציה קוונטית, הצפנה קוונטית, חישוב קוונטי ועוד.

2,2700662 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 12:00–10:30
ד"ר נעם גל

להולדת המדיום של הצילום תפקיד ניכר בתמורות שחלו בעת המודרנית בתפיסתנו את הטבע ואת מושג הטבעי. מאידך, התיאוריה והפרקטיקה הנקשרות בצילום מאז הולדתו נשענות במידה רבה על ההנחה כי המדיום נגזר מפעולה טבעית ואובייקטיבית, קרי פגיעת קרני השמש או קרני אור אחרות בעצמים ובסביבה שלפני העדשה. הקורס ינסה לערער את שתי הקביעות הללו בעזרת התיאוריה האקוֹריבִיקוריתית המפגישה בין תופעות סביבתיות משתנות לבין שאלות על ייצוג המציאות והסביבה במוצרי תרבות שונים. בעת ובעונה אחת ננסה לפרש את ייצוג הטבע בעבודותיהם של צלמים וצלמות מובילים בהיסטוריה ושל הצילום, וכן לפענח את יחסי הגומלין שבין הפרקטיקה של הצילום לבין אחריות סביבתית. האם הצילום הוא תופעת טבע? אילו תופעות טבע אינן ניתנות לצילום? כיצד השתנתה תפיסתנו את הטבע בעקבות השינויים האחרונים בהתפשטות הפרקטיקה הצילומית לתוך פעולות היום יום? כיצד משתתף הצילום בניסוח מחדש של הזיקה בין אסונות טבע לבין שיח זכויות האדם העכשווי?

2,2700663 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 12:00–10:30
ד"ר בעז ברנשה

בחלקו הראשון, יבחן הקורס את הקשרים בין מוסיקה לבין תמונה, תוך בדיקת יצירות מוסיקליות מן המאה העשרים שנכתבו בהשראת ציור ופיסול. האקספרסיוניזם כפי שהוא מתבטא ביצירה של האסכולה הווינאית השנייה, האימפרסיוניזם וביטויו במוסיקה של קלוד דביوسی ומוריס ראוול, הנאו־קלאציסיום אצל סטרווינסקי

330

ופרוקופייב. בחלקו השני יעסוק הקורס ב"תמונה הנמשכת או הסצנה הווידואלית" – ביטויה המוסיקלי ביצירות לקולנוע של ברנרד הרמן (פסיכו), לאונרד ברנשטיין (חופי הכרך) וג'ון וויליאמס (מפגשים מהסוג השלישי).

4,2700642 ש"ס, 2 נ"ז, יום א', 14:00–10:30
ד"ר בן ברוך בליך, צחי פרבר

מטרת הקורס להציג את האופן בו נתפסת ההוויה הישראלית על גווניה הרבים באמצעות הקומיקס. הקומיקס הישראלי שנוצר טרם הקמת המדינה ועד לימנו אלה, דומה בתמהיל התכנים שלו לקומיקס הכללי בשקפו את ערכי החברה ותכניה מכל זווית אפשרית: עם במצור, צבא ובטחון, סטריאוטיפים חברתיים, ועד למקומו של הפרט בהוויה הישראלית.

במהלך השיעור יוצגו סדרות קומיקס שפורסמו בירחונים לילדים, בעיתונים יומיים ובספרים (הנובלה הגראפית). במקביל לכך נארח בשיעור ציירי קומיקס ממגורים רבים – קומיקאים ידועים, אך גם כאלה הנמנים על החברה החרדית.

1,1700633 ש"ס, 1 נ"ז, יום א', 14:00–12:30
ד"ר עודד מנדה לוי

במהלך מאה שנות קיומה של תל אביב התפתחה מסורת מפוארת בייצוג העיר. ההתייחסויות השיריות המשקפות מציאות פיסית וחברתית אך גם עולמות נפשיים־אישיים מייצרות דרמה ספרותית גדולה, המהווה, כשלעצמה, פרספקטיבה מרכזית בהיסטוריוגרפיה של השירה העברית והישראלית. המסורת השירית החלה להיווצר בשנות ה־20 של המאה ה־20 במסגרתה מתקיים דיאלוג מתמיד, ישיר ועקיף, בין משוררים ודורות של שירה. לאחר מבוא היסטורי־תרבותי אודות העיר תל אביב, נעסוק בתחנות שירה מרכזיות המשקפות את האבולוציה האידיאית, פוליטית, פואטית וסגנונית בייצוג העיר. נקרא, בין היתר, שירים וחטיבות שירה מאת: שמעוןביץ', רחל, טמקין, ראב, שטיינברג, למדן,

המחלקה להיסטוריה ותיאוריה

אצ"ג, קרני, שלונסקי, בת־מרים, גולדברג, אלתרמן, ישורון, ון, אבידן וויולטיר.

2,1700519 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30
ד"ר נדין שנקר

ניתוח טקסטים מ"ליקוטי מוהר"ן" ומה"מעשיות" כגון: מבוא, סוד המחלוקת, הזיכרון, תורת הזמן והחלל, מידת השתיקה, שילוח הקן, סוד הניגון, בת המלך, שבע הקבצנים, הלב והמעייץ ועוד.

2,2700664 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30
ד"ר בעז ברנשה

הקורס יעסוק במרכיבי המוסיקה המזרחית תוך בחינת יסודות הצליל, המקצב, הצורה המוסיקלית, השירה וכלי הנגינה. בקורס תוצג באופן כללי תורת המקאם הערבי, תורת המקצב וביטויים צורניים בסיסיים (סמאי, לונגה, תקסים, מאוועל). ייבחן יישום האמצעים הללו במוסיקה של ארבעה מרכזים תרבותיים (פרס, מצרים, תורכיה, אנדלוסיה). הקורס ייפתח בשני שיעורים של לימוד מרכיבי המוסיקה הבסיסיים, מרווחים, סולמות, יסודות הקצב, כל זאת בכדי לאפשר למשתתפי הקורס להשתתף בו באופן פעיל. הקורס ילווה בנגינה פעילה של משתתפי הקורס.

2,2700658 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30
ד"ר יצחק בנימיני

בקורס נבחן עבודות וידאו, במיוחד של יוצרים ישראלים, ונבחן כיצד הם מקיימים שיח ושיח עם הסיטואציה הפוליטית בישראל, תוך שהם מהווים למעשה אירוע פוליטי בזכות עצמו. כך למשל בעבודות העכשוויות של אורי צייג, דורון סלומונס, בועז ארד, מיכל רובנר, מעין אמיר, סיגלית לנדאו ויעל ברתנא. עבודתה של ברתנא המציגה הקמה של התנחלות ישראלית מסוג "חומה ומגדל" בוורשה הנה דוגמה מופתית לכך. נבחן את העבודות הללו ואת משמעותן התרבותית לאור

331

התיאוריות של ביקורת האמנות בשיח הפוסט־מודרני והפסיכואנליטי.

2,2600811 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30
ד"ר מיכל פופובסקי

לכלת־לבוש, פוליטיקת־לבוש, התנהגויות של לבוש, הן חלק בלתי נפרד של יחסי סובייקט וחברה. הקורס מנתח בהקשר זה מושגי תשתית: מהו 'לבוש' ולשם מה 'מתלבשים' ו'מלבישים'? חומר הלימוד כולל במקביל הכרה של מבעים שונים של אופנה (כולל קולנוע ופרסום) וטקסטים של תיאורטיקנים שעבודתם רלוונטית לתחום זה.

2,2700632 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:00–12:30
ז"י מיכלוביץ'

אחת הטענות המרכזיות בדיון על אמנות בתקופה מודרנית נוסחה ע"י וולטר בנימין כאובדן של "הילה" או "יחידאיות" של עבודת אמנות כתוצאה מפיתוח מואץ של אמצעי שעתוק, החל באמצעים שבנימין הכירם, כגון ליטוגרפיה, קולנוע וכד', עד לשעתוק דיגיטאלי של העידן הנוכחי. טענה זו תשמש כנקודת מוצא לדיון במספר סוגיות באמנות ועיצוב של המאה ה־20 (וגם לפני כן) במונחים של היחסים הדינמיים שבין "מקור" מצד אחד, ו"העתק" (או שעתוק) מצד שני.

הדיון ייפתח בבירור של המושג "חלל מורפולוגי", כלומר סך הכל הגרסאות האפשריות של אובייקט או דימוי נתון. בהשאלה מתחום ביולוגיה אבולוציונית שם חלל מורפולוגי מסמן פריסה של הצורות השונות שאורגניזם מסוים יכול ללבוש, המושג של חלל מורפולוגי ייושם על אובייקטים ודימויים מעוצבים ועבודות אמנות. לשם כך ייעשה בירור מקדמים של שניים מהמונחים המרכזיים באסתטיקה של המאה שעברה, דהיינו גריד (grid) וסדרה. תוך כדי כך, נראה כיצד הגריד והסדרה הפכו הן כעקרונות המארגנים של עיצוב ואמנות והן כנושאים עצמאיים בשני התחומים.

332

לידי ביטוי במערב במחצית השנייה של המאה ה־20. כך תוך כדי עימות שלוש הגישות עם תיאוריות העוסקות בכיקורת התרבות במאה ה־20, נוביל מעמדה של פענוח לעמדה של פרשנות.

אמנות ותרבות כאסלאם כימי הביניים

2,2700656 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:30–16:00

ד"ר חוסני אלח'טיב שחאדה

בקורס זה, נפרוש בפני הסטודנטים מגוון רחב של היצירה האמנותית האסלאמית בתחומים שונים, כגון: ארכיטקטורה חילונית ודתית, אמנות זעירה, ציור וקליגרפיה; כמו כן, נדון בתחום כתב־היד המעוטרים המכילים מיניאטורות מימי הביניים, תוך דגש על הקשר בין טקסט לציור; נושאים אמנותיים אלו מיועדים להקנות לסטודנטים אספקט נוסף להבנת התרבות האסלאמית החומרית על מכלול ענפיה, תוך דגש על לימודי תקופות היסטוריות שונות של שלטון האסלאם. הדבר יכול לספק ראייה חדשה בתחום תרבות האסלאם ודרכי השימוש בהעברת ידע תרבותי ואידיאולוגי.

הארכיאולוגיה והפואטיקה של הצורפות

2,2700661 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:30–16:00

ד"ר טל אלרואי פרוקל

תכשיט הוא אובייקט מורכב, חפץ המספר על חומר, תקופה, מגע יד, שיטת מחשבה, טכנולוגיה, כלכלה, פילוסופיה. במהלך הקורס נצא לשטח ונפגוש אוספי תכשיטים ייחודים, שנשתמרו במוזיאונים או בבתים פרטיים. דרך המפגש עם הפריטים הפיזיים נתוודע אל ההיבטים החומריים, הטכנולוגיים והתרבותיים, ההופכים את התכשיט לקפסולת זמן, לחפץ טעון ותקשורתי, לשפה חוצת דורות, תיאוריות וטכנולוגיות.

אורבניות: עיצוב העיר בקולנוע ובמדיה

4,2700558 ש"ס, 2 נ"ז, יום א' 14:30–18:00

טיגל ברניר

הקורס יעסוק בשתי יצירות מרכזיות של המערב במאה ה־20: העיר והקולנוע. בסוף המאה ה־19 העיר משתנה והופכת למושא מרכזי לדיון ופעולה. הקולנוע מאידך

333

להגדיר כ"מהלך סוציו־פואטי": ניסוחם של היבטים סוציולוגיים באופן שמחלץ מהם מימד פואטי ואמנותי. מגמה זו, הכוללת גוף עבודות רחב ומגוון, מאופיין בזיקה אמנותית מורכבת לפרקטיקות סוציולוגיות, היסטוריות ואנתרופולוגיות.

העיר קהיר: היסטוריה של אמנות

2,2700650 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 16:30–18:00

ד"ר חוסני אלח'טיב שחאדה

העיר קהיר נחשבת לבירת התרבות והאמנות הערבית של ימינו. בקורס זה נלמד על התפתחותה של העיר, שבמידה רבה משקפת גם את התפתחותה של תרבות האסלאם מראשיתה ועד ימינו. נדון בביטויים האמנותיים החזותיים אשר עיר זו מספקת לנו לאורך התקופות וזאת בהקשר התרבותי הרחב: הדתי, הפוליטי והחברתי. אנו נתייחס גם לביטוייה של עיר זו באמצעים אמנותיים בני זמננו, בציור, בספרות, בשירה ובקולנוע.

אוכל למחשבה: מזון, תרבות ושאר ירקות

4,2700654 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 16:30–18:00

ד"ר שוש מרזל, ד"ר גיא שטיבל

מזון הוא אחד ההיבטים הבסיסיים ביותר בחיים וככזה משמש נקודת מבט חשובה על התרבות האנושית. הקורס יוקדש ללימוד המשמעויות התרבותיות של מזון ושל אכילה. מדוע למשל נחשבו לחם, יין ומלח כקדושים ובשר עשוי היה להיתפס כטמא. לבד מן המשמעויות הדתיות, נבחן את המשמעויות החברתיות של האכילה: כיצד מתיישים לאכול? מי ישב בראש השולחן ומדוע? למה נוהגים היום אנשים לאכול בצלחות נפרדות אחרי אלפי שנים של שיתוף? נעמוד על הקשר בין נימוסי שולחן, מספר מנות האוכל ומעמד חברתי. לבסוף נתייחס לטכנולוגיות ייצור ולהיבטים הכלכליים הקשורים במזון.

מתחיל את דרכו בתקופה הזאת, ומתפתח להיות אחד התחומים המרכזיים בתרבות העממית והגבוהה. הקורס יעסוק בשאלת היחסים ההדדיים שנוצרו בין התחומים הללו: מדוע המרחב העירוני הופך למצע ולחומר גלם בקולנוע? וכיצד המבט הקולנועי הופך לנקודת מוצא להתבוננות על העיר ולתכנונה? וכיצד מתוך יחסי הגומלין האלה נוצרת ומדומיינת העיר? הקורס ידון בעיצוב העיר בו־אנרים שונים של הקולנוע והמדיה החדשה ובאסכולות השונות של תכנון אורבני.

המהלך הסוציו־פואטי: אמנות וידאו

עכשווית מהמזרח התיכון

2,2700651 ש"ס, 1 נ"ז, יום א' 14:30–16:00

דור גז

טכנולוגיית הוידאו, ככזו המייצרת אשליה של תנועה באמצעות רצף של דימויים סטטיים, אפשרה אופן התבוננות חדש באמנות, ככזו המנהלת יחס 'שיר' עם המציאות דרך תיווך אופטי. למעשה, המצאת הדימוי הנע מהווה מוקד לחשיבה אסתטית חדשה מאז שנות השלושים, כאשר התנועה הסוריאליסטית החלה לייצר 'קולנוע ניסיוני' בכדי לבחון את תיאורם של החלל והזמן דרך עין העדשה. עם המצאת טכנולוגיית הוידאו בסוף שנות השישים הפך הוידאו לכלי זמין וזול יחסית ואמנים רבים, בעיקר אמריקאים, החלו לעשות בו שימוש נרחב. המצלמה, כמכשיר שהומצא במערב, משמשת כיום ככלי אמנותי־ביקורתי משמעותי בידיהם של אמנים עכשוויים מרכזיים מאזור המזרח התיכון דוגמת: אקראם זעטרי (לבנון), ואליד ראד (לבנון), סולמו שאהבאזי (איראן), סולימן מנסור (פלסטיין), קוקן ארגון (טורקיה) ורביעי מרואה (מצרים). אמנים אלו בוחנים את הסירקולציה של הדימוי ביחס למציאות האזורית דרך בחינה איקונוגרפית של סריקות מארכיונים, דימויים מהאינטרנט, תצלומי עיתונות, תוכניות טלוויזיה ועוד. עבודותיהם משקפות את העידן הפוסט 'סעיד', את התמצאותם במחקר האוריינטליסטי העכשווי כצומת רב־סטרי, כמו גם הכרות מעמיקה עם הגותם של חוקרי צילום ווידאו דוגמת מרשל מקלוהן, ולטר בנימין, סטנלי קאוול ורוולינד קראוס. הכרות זו יצרה מגמה אותה ניתן

334

סדנה בכתיבה יוצרת: שירה, מסה, ביקורת

4, 2700655 ש"ס, 2 ז"ז, יום א' 20:00-16:30

ד"ר דרור פימנטל

השירה, כותב המשורר הגרמני הגדול ריינר מריה רילקה, היא "אוושה על כלום", "בת רוח". שהרי השירה היא המדיום הלשוני המינורי ביותר: במקום תוכנות, מצלמות, תפאורה וצבעים, כל מה שצריך כדי לכתוב שירה הוא דף ועט. אך עם זאת, האפקט שלה אדיר, שכן יש ביכולתה לייצר שורות אלמותיות שיחקקו בלבותינו לנצח. מתח עצום זה בין התוכן האלמותי מזה, לבין הצורה הפשוטה והעדינה מזה, הווה כל מי שאי פעם חטא בכתיבת שירה. זו בדיוק עבודת השירה: להכיל את עודפות המשמעות בכלי השביר של השורה הקצוזה. בסדנה נתרגל את עבודת השירה, תוך כדי התוודעות לטכניקות כתיבה כמו משקל וחרוזה, אימאז' והרמו, ולצורות שיריות מצומצמות ורחבות, מסורתיות ומודרניות, מזרחיות ומערביות. כל זאת מתוך עיון בדוגמאות מופת מהשירה העברית ומשירת העולם. בסדנה תתורגלנה גם הצורות הספרותיות של המסה והביקורת, שהן בבחינת השירה של התיאוריה: הכתיבה המסאית והביקורתית אינה נדרשת לקיים את האפראט האקדמי של הציטוט וההערות, ובדומה לשירה, יש בה ממד יותר פיגורטיבי ואישי.

נפש יהודי: סוגיות הלכתיות אקטואליות בעיניים מודרניות

3, 2700660 ש"ס, 2 ז"ז, יום א' 19:30-16:30

ד"ר מיכאל אברהם

הקורס יעסוק בלימוד ועיון בסוגיות הלכתיות רלוונטיות לחיינו. דיאלוגים באתיקה רפואית. דיאלוגים בינינו נפשות. יחס ההלכה לגוי, לאישה, לחילוני ולאחר. סובלנות ופולרליזם בהלכה. קונפליקטים ופרדוקסים נורמטיביים בהלכה ובלכלל. תפיסות של דיני הקניין ומושגי הבעלות כמקרי מבחן להבחנות בין הלכה, מוסר ומשפט. הלכה והמציאות המשתנה: על שינויים בהלכה. על ערך האוטונומיה והסמכות ההלכתית.

בנוסף להרצאות יתקיים תרגול (שעה שבועית). מטרתו של התרגול היא כפולה: לתת מבט נוסף,

335

טרנד ירוק שיתחלף מחר בטרנד אחר, או שינוי מהותי הכרחי בכלכלה ובאורחות החיים? האם גם בארץ מתחיל להתחולל שינוי, או רק בצפון אירופה העשירה אפשר לקיים מערכות חיים המתחשבות כבריאות הסכיבה ובדורות הבאים?

לאורך כל הקורס נתבונן על המציאות דרך משקפי המעצב: נתייחס לקונפליקט הקיים בין המעצב כמניע צרכנות לבין המעצב כאדם בעל חזון, המכיר בצורך הקיומי לשנות כיוון כדי להמשיך ולחיות על פני כדור הארץ.

נבחן בכלים מדעיים את הגורמים הפוגעים במקורות החיים, ומשמעויות הפגיעה. נכיר גישות והצעות אופרטיביות לתכנון, לניהול ולעיצוב בר קיימא. נחשוב ונדון איך להמשיך ליצור, לייצר ולחיות חיים מודרניים בלי ליפול מהקצה, תוך דגש על מעורבות אישית של כל אחד מאתנו.

באמצע הסמסטר נצא לסיוור שבו נכיר יוזמות מקומיות שמקדמות קיימות בעיר. נחוה את הצורך בשילוב בין חזון, נחישות, שיתוף ציבור ומערכת עירונית תומכת.

נבחן בכלים מדעיים את הגורמים הפוגעים במקורות החיים, ומשמעויות הפגיעה.

נכיר גישות והצעות אופרטיביות לתכנון, לניהול ולעיצוב בר קיימא. נחשוב ונדון איך להמשיך ליצור, לייצר ולחיות חיים מודרניים בלי ליפול מהקצה, תוך דגש על מעורבות אישית של כל אחד מאתנו. באמצע הסמסטר נצא לסיוור שבו נכיר יוזמות מקומיות שמקדמות קיימות בעיר. נחוה את הצורך בשילוב בין חזון, נחישות, שיתוף ציבור ומערכת עירונית תומכת.

לקורס מתלווה אתר המכיל מאגר מידע עשיר הגדל משנה לשנה.

ולפעמים אחר, על נושאי הלימוד. בנוסף, בתרגול נעסוק בקריאת מקורות תורניים שעוסקים בנושאים קרובים, כדי לערוך היכרות עם המקורות ולא רק עם הנושאים.

סימנים! מבוא לסמיטיקה ציורית (פיקטוריאליזם)

2, 2700665 ש"ס, 1 ז"ז, יום א' 20:00-18:30

ד"ר איגור ארונוב

סמיטיקה ציורית הינה שיטה מתודולוגית המפרשת כל דימוי חזותי כ"סימן" שמציג מוסכמות תרבותיות, חברתיות ופוליטיות, ומכלול סימנים כ"מערכת" תקשורתית או "שפה" שמשמשת בכל המדיומים של ייצוג חזותי בכל סוגי האמנות, ושבה תרבות מתבטאת. סמיטיקה ציורית עוסקת לא ב"כוונות יוצר", אלא בקונטקסטים פרשניים של יצירתו, בהיווצרות משמעויות היצירה על ידי "קורא". נלמד עקרונות ומונחי יסוד של סמיטיקה ציורית ונדון במודלים פרשניים של סימנים חזותיים דרך ניתוח סמיטי של יצירות אמנות מתקופות העבר ועד לתרבות העכשווית.

חיים על הקצה

1, 9401211 ש"ס, 1 ז"ז, יום ד' 19:00-17:30

ד"ר רוני לב

מים, אויר וקרקע הם מקורות החיים שלנו. כדור הארץ מתחמם, מקורות המים מזדהמים והקרקע נכבשת על ידי כבישים, בנייני ענק, מפעלי תעשייה והררי פסולת. מאז הופעת הספר "האביב הדומם" באמצע המאה הקודמת, הולכת וגוברת המודעות לעובדה שכולנו חיים על הקצה. לקברניטי החברה המודרנית ברור שיש למצוא דרכים מתאימות לחיות עם הסביבה, ולהשתמש במשאביה בצורה מושכלת וברת קיימא. התיקשורת זיהתה את הטרנד הירוק, ומשרתת בלי הפסק אינפורמציה בערוצים הכתובים והדיגיטלים. תהליכי ההרס עדיין אינם נעצרים אך יש התענינות, מחקר והרבה יומים המחפשים כר להשקעה. אנרגיות חילופיות, חקלאות אורגנית, קיימות מקומית – אלה כבר לא מושגים של ירוקים הזויים אלא מופיעים על הבמה של כנסים בינלאומיים חשובים ובמשרדיהם של יועצים וכלכלנים. השאלה אם רק

